

Skolinspektionens årsrapport 2025

Sammanfattning och analys av myndighetens erfarenheter från tillsyn och kvalitetsgranskning

Regeringsredovisning - Årsrapport

Diarienummer: 2026:656

Innehåll

Generaldirektörens förord.....	4
Sammanfattning	5
Huvudmannens ansvar är avgörande men uppfylls inte alltid	5
Brist på helhetssyn försvagar kvaliteten i utbildningen	6
Fler uppgifter om missförhållanden inom skola och förskola inkommer till myndigheten.....	7
Tillsyn av kränkande behandling av enskilda barn och elever leder ofta till att brist konstateras	8
Skolinspektionens anmälningar till Lärarnas ansvarsnämnd har ökat över tid	8
Granskning av komvux visar på låg kvalitet och svag likvärdighet	8
Inledning	10
Uppdraget enligt myndighetens instruktion	10
Skolinspektionen har hög närvaro i skolan.....	10
Skolinspektionens erfarenheter bidrar till att belysa elevernas förutsättningar för utveckling och lärande.....	11
Skolinspektionens granskningsuppdrag	13
Huvudmännens ansvarstagande och kapacitet.....	14
Likartade utmaningar kan innebära olika svårigheter för olika typer av huvudmän..	14
Otillräcklig kapacitet eller svagt ansvarstagande hos huvudmannen leder till kvalitetsskillnader i utbildningen.....	15
Särskilda risker för små huvudmän och mindre skolor i gles- och landsbygdskommuner	17
Flera granskade kommuner behöver stärka sitt ansvarstagande för förskola	18
Otillräcklig analys och helhetssyn hos huvudmän påverkar utbildningens kvalitet negativt.....	19
Bilder från skolor som granskats.....	21
Problem inom olika områden riskerar att förstärka varandra.....	21
Undervisningens kvalitet och studiero varierar både mellan skolor och mellan klassrum inom samma skola.....	22
När arbetet med stöd till elever brister påverkas såväl undervisningens kvalitet som skolmiljön	26
Lärarbristen riskerar förstärka svagheter i undervisningen	28
De flesta eleverna upplever att skolan är en trygg plats men det finns skillnader mellan olika elevgrupper	29
Såväl platser som situationer och personer kan skapa otrygghet.....	31

Personalen agerar när elever beter sig olämpligt men har inte samsyn kring vad som ska anmälas.....	33
Förankrade rutiner och förenklad hantering kan bidra till ett mer likvärdigt arbete med anmälan om kränkande behandling.....	35
Helhetssyn på skolsituationen behövs för hållbara lösningar	37
Fler inkomna uppgifter om missförhållanden än tidigare år	38
Uppgiftslämnare riktar ofta kritik mot hur skolan mött behov av stöd och mot hanteringen av upplevda kränkningar.....	39
Uppgifter som avser olämpliga beteenden eller agerande hos skolans ledning eller personal har ökat.....	40
Tillsyn av kränkande behandling av enskilda barn och elever leder ofta till att brist konstateras.....	41
Antalet anmälningar till Lärarnas ansvarsnämnd har ökat över tid	44
Utbildningens kvalitet inom komvux	47
Komvux har central roll för kompetensförsörjningen men kvaliteten är i flera delar svag.....	47
Komvuxelever ges inte likvärdiga förutsättningar.....	48
Kvaliteten i utbildningens genomförande varierar.....	50
Strukturella problem inom komvux kvarstår och flera av dem kommer att adresseras i en statlig utredning	52
Bilaga 1. Bakgrundsfakta om Skolinspektionens verksamhetsgrenar och inspektionsformer	55
Bilaga 2. Sammanfattning av tematiska inspektioner från 2025	57
Bilaga 3 – Tabellbilaga	64
Resultat från Skolenkäten 2025.....	64

Generaldirektörens förord

Skolinspektionens uppdrag är att verka för att barn och elever får en likvärdig utbildning av god kvalitet, i en trygg miljö. Under 2025 har myndighetens verksamhet fortsatt att utvecklas och vår närvaro i skolor har varit hög. I årsrapporten sammanfattas och analyseras våra erfarenheter från tillsyn och kvalitetsgranskning och vi lyfter iakttagelser vi finner särskilt viktiga.

Vår erfarenhet är att kvaliteten i utbildningen fortfarande varierar, såväl mellan som inom skolor, och att frågor om stöd och studiero behöver fortsatt uppmärksamhet. Vi ser också en ökning av inkomna uppgifter om missförhållanden, ofta kopplade till elevers behov av stöd och till kränkande behandling. I rapporten lyfter vi även frågor om huvudmännens ansvarstagande och kapacitet, liksom erfarenheter från granskning inom komvux.

Det ska understrykas att vår granskning ofta bygger på ett riskurval. Vi granskar de skolor och områden där vi bedömer att risken för brister och svagheter är störst och där våra resurser kan göra mest nytta. Det innebär att våra iakttagelser inte ger en generell lägesbild av hela skolväsendet.

Våra erfarenheter kommer från olika källor. Rapporter och beslut, resultat från Skolenkäten, inkomna uppgifter till Skolinspektionen och Barn- och elevombudet (BEO) samt inspektörers iakttagelser. Sammantaget ger det en nyanserad bild av de områden vi beskriver.

Min förhoppning är att årsrapporten ska ge en fördjupad bild av vad vi ser, vad vi bedömer behöver utvecklas och varför det spelar roll. Ytterst handlar det om elevers rätt till kunskap, trygghet och en utbildning som håller god kvalitet, oavsett var i landet man bor eller vilken skola man går i.

Marie Axelsson

Generaldirektör, Skolinspektionen

Sammanfattning

I årsrapporten sammanfattar Skolinspektionen 2025 års erfarenheter från tillsyn och kvalitetsgranskning i svensk skola. Myndighetens granskning utgår ofta från riskanalyser vilket påverkar bilden som återges.

Erfarenheterna har som regel oftare en tonvikt mot de problem som identifieras inom skolsektorn än mot det som fungerar väl. Rapporten ger därmed inte en nationell lägesbild av skolan. Detta tillvägagångssätt innebär samtidigt att inspektionsinsatserna riktas dit de kan antas göra störst nytta för eleverna.

Myndigheten har under året fattat över 4 200 beslut, genomfört mer än 1 200 skolbesök och observerat drygt 4 100 lektioner. Granskningen bidrar till att brister och utvecklingsbehov uppdagas och åtgärdas. Vid första uppföljningen har 8 av 10 huvudmän inlett ett arbete för att rätta till de brister eller utvecklingsbehov myndigheten konstaterat.¹

Huvudmannens ansvar är avgörande men uppfylls inte alltid

Många av de brister och utvecklingsbehov som myndigheten konstaterar bottnar i otillräckligt ansvarstagande från huvudmannen. Svagheter och problem i arbetet inom olika delområden i skolan hänger ofta samman med varandra och med huvudmannens styrning. Men när huvudmannen inte hanterar problemen riskerar arbetet med att hantera dem att i stället förskjutas till rektor eller enskilda lärare, eller att det inte blir gjort. Att problem inte upptäcks och åtgärdas på övergripande nivå innebär att kvaliteten riskerar

¹ Andel där åtgärder vidtagits så att ärendet kan avslutas efter en uppföljning: 69 % PT, 79 % RiT och 98 % för TT. Andel som har vidtagit eller planerar att vidta tillräckliga åtgärder för att höja kvaliteten PKG: 77%.

att försämrats, liksom likvärdigheten inom och mellan skolor. Det innebär också att möjligheten att arbeta effektivt med skolans utmaningar minskar.

Samtidigt varierar förutsättningarna mellan huvudmän kraftigt. Vissa små huvudmän och mindre skolor i gles- och landsbygdskommuner kan vara särskilt sårbara. Det kan handla om små ekonomiska marginaler, svårigheter att rekrytera behörig personal eller risk för sammanblandning av roller när olika funktioner innehavs av en och samma person.

En erfarenhet är också att det bland huvudmän som har flera skolor finns vissa som enbart åtgärdar bristen på den skola bristen identifierats, i stället för att göra motsvarande förbättringar brett i hela organisationen.

Brist på helhetssyn försvagar kvaliteten i utbildningen

Myndighetens samlade erfarenhet visar tydligt hur svagheter inom olika områden i skolan hänger ihop. Många skolor arbetar med problem var för sig såsom att ta sig an studiero som enbart en ordningsfråga, stöd som en specialpedagogisk fråga eller trygghet som en rast- eller värdegrundsfråga. Konsekvensen av att hantera problemen var för sig är att insatserna riskerar att inte bli tillräckligt träffsäkra och inte ge önskad effekt. Myndighetens erfarenhet är att brister ofta förstärker varandra. Ett stödbehov som inte tillgodosetts kan bidra till ordningsstörningar, konflikter och frånvaro. Otrygghet kan följa med in i klassrummet och försämra förutsättningarna för en god undervisning och kunskapsutveckling, och bristande samsyn i olika frågor bland de vuxna i skolan gör det svårare att bryta negativa mönster. Varaktiga förbättringar kräver därför ett samlat grepp, gemensamma arbetssätt och en tydlig ansvarsfördelning i hela styrkedjan.

Undervisningens kvalitet och studiero varierar både mellan och inom skolor

Granskning synliggör att det finns stora skillnader i undervisningens kvalitet både mellan skolor och mellan klassrum inom samma skola samt att rektorns insyn i klassrumspraktiken många gånger är begränsad. När rektorns insyn och styrning är svag finns risk att likvärdigheten brister och undervisningens kvalitet blir beroende av enskilda lärares förmåga, vilket leder till att elever möter helt olika undervisningskvalitet även inom samma skola.

I många fall där undervisningen granskats har utvecklingsbehov konstaterats. Det handlar bland annat om undervisning av låg kvalitet så som enformiga arbetssätt, låga förväntningar på eleverna och situationer där elever inte ges tillräckliga möjligheter att delta aktivt och utveckla sina resonemang. På motsvarande sätt varierar studieron. På många granskade skolor är arbetet för att upprätthålla ordning fortfarande alltför beroende av den enskilde läraren, snarare än resultatet av ett gemensamt och förankrat arbetssätt för hela skolan.

Upplevelsen av trygghet varierar mellan olika elevgrupper och negativa jargonger kan bidra till ett dåligt skolklimat

Skolinspektionens skolenkät ger en bred bild av elevers uppfattning om sin skola. Majoriteten av eleverna uppger att de är nöjda med sin skola och känner sig trygga i den. Samtidigt framträder vissa skillnader, bland annat mellan åldersgrupper och utifrån elevers könsidentitet. Högstadiееlever uttrycker genomgående mer negativa upplevelser, och flickor uppger i lägre grad än pojkar att de känner sig helt trygga. Elever med annan könsidentitet² är mindre trygga och har lägre tillit till skolans vuxna än andra elever.

Vid granskning framkommer att skolklimatet på många skolor präglas av ett hårt språkbruk elever emellan. Även om elever ibland beskriver att jargongen är på skoj kan den få konsekvenser för skolklimatet och för de elever som tar illa vid sig. I tillsyn framkommer att personal inte alltid har samsyn kring vad som ska anmälas som kränkande behandling. Även om lärare ofta tycks reda ut uppkomna situationer när de inträffar är det viktigt att också anmäla om en elev upplever sig kränkt. Detta för att huvudmannen ska få kännedom om situationen och möjlighet att agera på strukturella problem, exempelvis genom att styra om resurser. Skolinspektionen vill understryka vikten av att skolans rutiner och system för anmälan om kränkande behandling utformas på ett enkelt och tillgängligt sätt för att underlätta hanteringen.

Fler uppgifter om missförhållanden inom skola och förskola inkommer till myndigheten

Under 2025 tog Skolinspektionen emot nästan 7 500 uppgifter om missförhållanden, vilket innebär en ökning jämfört med tidigare år. Skolinspektionen har inte något svar på vad ökningen beror på. Majoriteten av uppgifterna rör i likhet med tidigare år olika typer av missförhållanden i grundskolan och det är ofta elevers vårdnadshavare som inkommer med uppgifterna. När det gäller mängden inkomna uppgifter syns inga tydliga mönster relaterat till geografi eller kommungruppsindelning.

Flest uppgifter inkommer avseende kränkande behandling av enskilda elever. Därefter följer uppgifter som handlar om att elevers stödbehov inte har tillgodosetts. Myndigheten tar också emot många uppgifter om missförhållanden kopplade till trygghet och studiero respektive om samverkan mellan skola/förskola och hem. Uppgifter av de båda senare slagen har ökat markant jämfört med 2024. Det har också skett en ökning när det gäller uppgifter om missförhållanden relaterat till undervisning. I den kategorin ingår bland annat uppgifter som relaterar till skolans tillsynsansvar över elever³. Även uppgifter som handlar om att skolans ledning eller lärare och förskollärare inte fullgör sina uppdrag har ökat kraftigt jämfört med förra året.

² Uppgiften är hämtad från Skolenkäten där eleverna ombads markerade ett av svarsalternativen. Jag är... Flicka. Pojke. Har annan könsidentitet. Vill inte ange.

³ Med tillsynsansvar avses att elever står under betryggande tillsyn under skoltid och vid aktiviteter som anordnas av skolan såsom raster och utflykter.

Tillsyn av kränkande behandling av enskilda barn och elever leder ofta till att brist konstateras

Under året har BEO hanterat närmare 2 500 uppgifter om kränkande behandling av enskilda elever, vilket som nämnts ovan innebär att det skett en ökning av inkomna uppgifter jämfört med tidigare år.⁴ En övergripande iakttagelse är att de inkommande uppgifterna oftare rör pojkars utsatthet än flickors.

Inte alla inkomna uppgifter leder till att Skolinspektionen inleder en tillsyn men i de fall en sådan inleds konstateras ofta brist.⁵ I 90 procent av de ärenden som BEO prövat i sak⁶ kopplat till elevers utsatthet för kränkande behandling av en annan elev har brist konstaterats. Motsvarande andel i ärenden som avser att en elev har utsatts för kränkande behandling av personal är närmare 60 procent.

Skolinspektionens anmälningar till Lärarnas ansvarsnämnd har ökat över tid

Under 2025 har Skolinspektionen öppnat totalt 147 ärenden gällande legitimerade lärares och förskollärares lämplighet och skicklighet vilket är fler än både 2023 och 2024. Av de beslut som fattats under 2025 har 37 ärenden resulterat i att Skolinspektionen gjort en anmälan till Lärarnas ansvarsnämnd (LAN). Antalet anmälningar till LAN har ökat över tid.

I lite mer än hälften av årets anmälningar till LAN har Skolinspektionen yrkat att aktuell lärare ska meddelas en varning och i övriga fall i första hand att lärarens legitimation ska återkallas. Ofta beslutar LAN i enlighet med vad Skolinspektionen yrkat.

Den allra vanligaste grunden för LAN-anmälan 2025 är att Skolinspektionen gjort bedömningen att aktuell lärare är olämplig att bedriva undervisning. Den bedömningen har gjorts i 27 av årets 37 anmälningar till LAN.

Många av de ärenden som föranlett Skolinspektionen att göra en anmälan till LAN har rört brister i bemötande, kränkningar och/eller oproportionerliga fysiska ingripanden eller ageranden.

Granskning av komvux visar på låg kvalitet och svag likvärdighet

Årets granskning visar likt tidigare år svagheter i styrning, uppföljning och otydlighet kring roller och uppgifter inom komvux. Särskilda risker framträder när utbildning bedrivs på entreprenad. Bristande systematik i kommunens uppföljning av de avtal som tecknats, oklara roller mellan kommunen⁷

⁴ Antalet brukar ligga på runt 2 000 per år och har så gjort sedan år 2022.

⁵ Totalt har BEO fattat 207 beslut efter fullständig utredning (det vill säga en tillsyn som inletts och prövats i sak). En tillsyn som öppnas kan också avvisas, avskrivas eller överlämnas.

⁶ En tillsyn som öppnas kan också avvisas, avskrivas eller överlämnas.

⁷ Även kommunalförbund och regioner kan vara huvudman för kommunal vuxenutbildning.

och utföraren samt svagt ansvarstagande gör att kvalitetsbrister kan leva kvar över tid.

Granskning visar att en otydlighet kring ansvar för olika uppgifter får konsekvenser i centrala delar av utbildningen. Det kan gälla framtagande av studieplaner, betygssättning, tillgång till studie- och yrkesvägledning, arbetsplatsförlagt lärande (apl) och genomförandet av nationella prov. Under året har flera brister konstaterats avseende besluten som ligger till grund för apl. Utan ett korrekt beslut om apl kan det vara otydligt för handledare på arbetsplatsen, elever och betygsättande lärare vad elever ska lära sig på apl. Det kan i sin tur leda till att elever inte genomför vissa kursmoment på apl, och inte heller under utbildningen i övrigt.

Myndigheten konstaterar också att kommunens uppföljning av utbildning som utförs av externa utförare riskerar att bli reaktiv och ärendefokuserad snarare än att systematiskt styra mot utbildningens mål och resultat. Sammantaget synliggör årets erfarenheter en spänning mellan den flexibilitet som krävs av komvux och behovet av likvärdighet och kvalitet. Myndigheten välkomnar att en utredning tillsatts för tydligare ansvar och högre kvalitet inom komvux.

Inledning

I denna årsrapport redovisar Skolinspektionen viktiga erfarenheter från myndighetens granskning av skolväsendet under 2025.

Uppdraget enligt myndighetens instruktion

Myndigheten ska till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) årligen senast den 15 mars lämna en sammanfattning och analys av erfarenheterna av sin verksamhet när det gäller tillsyn och kvalitetsgranskning.

Skola och utbildning fortsätter att stå i centrum för samhällsdebatten. Under året har frågor om elevers kunskapsutveckling och skolmiljö, liksom om lärares förutsättningar varit framträdande. Samtidigt märks konsekvenserna av demografiska förändringar. Minskade barnkullar påverkar förskolor och skolor i flera delar av landet vilket ställer krav på långsiktig planering för landets skolhuvudmän.

Parallellt har diskussionen om styrning och ansvar i skolväsendet intensifierats. Statliga utredningar om skolpeng, begränsningar gällande värdeöverföringar och skärpta krav på ägare och ledning pekar mot möjliga förändringar av regelverket. Därtill har förslag lagts om exempelvis nya läroplaner, ett förändrat betygssystem och förbättrat stöd till elever, reformer som kommer innebära stora förändringar inom skolan.

Skolinspektionen har hög närvaro i skolan

Skolinspektionen har under året fattat över 4 200 beslut, genomfört drygt 1 200 skolbesök och granskat såväl skolverksamheten som styrningen av densamma. Under året har mer än 4 100 lektioner observerats och intervjuer har genomförts med elever, skolpersonal och representanter från huvudmannen. Sammantaget kan konstateras att det finns mycket som fungerar väl i svensk skola. Det går samtidigt inte att blunda för de brister och svagheter

vi ser inom centrala områden som skolans undervisning och skolmiljön i stort. I denna årsrapport sammanfattas och analyseras myndighetens erfarenheter under 2025.

Skolinspektionens erfarenheter bidrar till att belysa elevernas förutsättningar för utveckling och lärande

Årsrapporten tar utgångspunkt i uppgifter och iakttagelser som framkommer i myndighetens granskningar. Därtill lyfts resultat från Skolinspektionens skolenkät⁸, erfarenheter från uppgifter som inkommer till myndigheten samt erfarenheter som inspektörer har gjort i sitt arbete. Från dessa underlag görs en analys som sammanfattas i denna rapport. Årsrapporten gör inte anspråk på att redovisa hela myndighetens verksamhet, utan sammanfattar vissa mer framträdande erfarenheter som har gjorts under året som gått. I rapporten lyfts även enskilda exempel på företeelser eller händelser som skildrar särskilda utmaningar i skolan. För en redogörelse av myndighetens verksamhet i siffror hänvisas till Skolinspektionen årsredovisning.

Vad som avses med erfarenheter i denna rapport

Myndighetens sammanfattning och analys i årsrapporten består av uppgifter från flera källor. Nedan redogörs kortfattat för dessa.

Erfarenheter från bedömningar och beslut

Grundas på vad myndigheten har konstaterat genom sina beslut, granskningar och rapporter, där brister och utvecklingsområden har bedömts utifrån gällande författningar och kvalitetskriterier.

Erfarenheter från Skolenkäten

Grundas på resultat från myndighetens skolenkät som riktas till samtliga grund- och gymnasieskolor samt anpassade grundskolor. Varje enkätomgång omfattar svar från cirka 400 000 elever, lärare och vårdnadshavare.

Erfarenheter från inkomna uppgifter

Grundas på inkomna uppgifter som hanteras av Skolinspektionen inklusive Barn- och elevombudet (BEO). Erfarenheterna hämtas både från de uppgifter som inkommer och som inte föranlett en tillsyn och de uppgifter som utretts och lett till en tillsyn.

Erfarenheter från inspektörer

Grundas på iakttagelser som inspektörer gjort i sitt arbete och som ger en bild av vad som uppmärksammas i verksamheterna, utan att ha prövats i formella beslut.

⁸ Skolenkäten besvaras av elever i grundskolans årskurs 5, 8 och gymnasiets år 2. Skolenkäten är en del av Skolinspektionens granskning av landets skolor. Enkäten används för att samla in synpunkter från bland annat elever och undervisande lärare. Skolinspektionen genomför Skolenkäten en gång per år. Varje enkätomgång omfattar hälften av landets skolor och varje skolhuvudman deltar med sina skolor vartannat år. Svarsfrekvensen brukar ligga på drygt 80 procent för elever och drygt 70 procent för lärare. Svarsfördelningen för de frågor som refereras i texten framgår av bilaga 3 – Tabellbilaga.

Inspektion med utgångspunkt i riskanalyser

Granskningen ska, enligt myndighetens instruktion, genomföras med utgångspunkt bland annat i en behovsanalys. De verksamheter, områden, eller teman som granskas väljs utifrån en bedömning av risk för svagheter eller problem, antingen genom att verksamheter bedöms ha en förhöjd risk eller genom att ett tema identifieras som ett riskområde. Detta tillvägagångssätt innebär att inspektionsinsatserna riktas dit de gör störst nytta. Det betyder samtidigt att myndigheten som huvudregel inte genomför så kallad frekvensinspektion, det vill säga att alla skolor eller huvudmän inom en viss skolform granskas under en viss tidsperiod. Urvalen av granskningsobjekt eller granskningsområden utgår från en analys av en mängd uppgifter. Det kan vara officiell skolstatistik, resultat från myndighetens skolenkät och uppgifter som inkommer från till exempel vårdnadshavare, skolpersonal eller media. Inom vissa inspektionsformer används även variationsurval för att belysa hur identifierade risker eller teman tar sig uttryck i olika verksamheter och sammanhang. Inom kvalitetsgranskning kan urval också göras utifrån att det bedöms finnas en risk i att en skola inte har fått besök på länge. Slutligen använder myndigheten egen upparbetad erfarenhet som utgångspunkt i urvalsarbetet. Detta tillvägagångssätt innebär att Skolinspektionens erfarenheter inte ger en nationell bild av läget i skolan.

En övergripande slutsats är att Skolinspektionens granskning leder till att brister och utvecklingsområden uppdagas och åtgärdas. Vid första uppföljningen har 8 av 10 huvudmän inlett ett arbete för att rätta till de brister eller utvecklingsbehov myndigheten konstaterat.⁹ Detta visar att granskning har effekt och bidrar till att utbildningens kvalitet förbättras.

Trots brister och svagheter finns mycket positivt i svensk skola

Att myndigheten arbetar med utgångspunkt i riskanalyser påverkar de iakttagelser som görs och följaktligen även den bild av skolan som återges. Myndighetens erfarenheter har en tonvikt på de problem som identifieras inom skolsektorn snarare än på det som fungerar väl. Det är dock viktigt att också påminna om de styrkor som finns. I Skolinspektionens skolenkät framkommer till exempel att många skolor uppges ha strukturer för samverkan och kunskapsdelning lärare emellan.¹⁰ Svaren på Skolenkäten visar också att majoriteten av eleverna är nöjda med sin skola och känner sig trygg i den.¹¹

Även resultat från internationella kunskapsmätningar tyder på att svensk skola i många delar fungerar väl. Svenska elevers resultat står sig fortsatt väl

⁹ Andel där åtgärder vidtagits så att ärendet kan avslutas efter en uppföljning: 69 % PT, 79 % RiT och 98 % för TT. Andel som har vidtagit eller planerar att vidta tillräckliga åtgärder för att höja kvaliteten PKG: 77%.

¹⁰ Frågorna löd: *I vilken utsträckning finns organisatoriska förutsättningar i skolan som främjar samverkan mellan lärarna? I vilken utsträckning delar du och dina kollegor med er av kunskap och lär av varandra?* I Svarsfördelningen framgår av Bilaga 3 – Tabellbilaga.

¹¹ Frågorna löd: *Känner du dig trygg i skolan? Hur nöjd är du med din skola?* Svarsfördelningen framgår av Bilaga 3 – Tabellbilaga.

i ett internationellt perspektiv, även om utvecklingen varierar mellan ämnesområden och elevgrupper.

Skolinspektionens granskningsuppdrag

Skolinspektion ska genom granskning av huvudmän och verksamheter verka för att alla barn och elever får tillgång till en likvärdig utbildning och annan verksamhet av god kvalitet i en trygg miljö. Tillsyn av förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet ska i huvudsak utövas på huvudmannanivå, medan tillsynen av vuxenutbildning och övrig barn- och ungdomsutbildning ska bedrivas på både huvudmannanivå och skolnivå.¹²

I bilaga 1 ges en mer utvecklad beskrivning av hur Skolinspektionens verksamhetsgrenar tillsyn och kvalitetsgranskning skiljs åt.

¹² Förordning (2011:556) med instruktion för Statens skolinspektion.

Huvudmännens ansvarstagande och kapacitet

Huvudmännens ansvarstagande och kapacitet är avgörande för utbildningens kvalitet och likvärdighet. De brister och utvecklingsbehov som myndigheten konstaterar i skolverksamheten bottnar ofta i att huvudmän inte tar sitt ansvar fullt ut.

Likartade utmaningar kan innebära olika svårigheter för olika typer av huvudmän

I skolsystemet finns ett stort antal huvudmän. Det finns omkring 1 000 huvudmän i grund- och gymnasieskolan, varav 290 är kommuner och omkring 700 är enskilda huvudmän. Även staten och regioner är huvudmän för viss utbildning. För förskolor finns, utöver de 290 kommunerna, cirka 1 900 enskilda huvudmän.

Vad gäller storlek, resurser och kompetens är variationen stor mellan olika huvudmän. Bland de enskilda skolhuvudmännen finns de som ryms inom stora bolagskoncerner med flera tusen elever och de som utgörs av små ekonomiska föreningar med ett 20-tal eller ännu färre elever. Även de kommunala huvudmännen skiljer sig kraftigt åt i storlek och antal skolor och elever. Men oavsett förutsättningar är huvudmannen alltid ansvarig för att verksamheten i alla delar lever upp till lagens krav.

Skolinspektionens erfarenhet är att flera utmaningar är gemensamma för många huvudmän, oavsett huvudmannatyp. En långvarig lärarbrist, minskande elevkullar, hög personalomsättning, svårigheter att rekrytera rektorer och stora behov av specialpedagogisk kompetens påverkar hela skolväsendet. Dessa utmaningar kan dock få olika genomslag beroende på huvudmannens storlek, organisatoriska kapacitet och ekonomiska förutsättningar.

Otillräcklig kapacitet eller svagt ansvarstagande hos huvudmannen leder till kvalitetsskillnader i utbildningen

En återkommande slutsats i Skolinspektionens granskningar över tid är att det finns stora kvalitetsskillnader i den utbildning som ges i olika skolor.

Myndigheten kan konstatera att bristande likvärdighet och kvalitetsskillnader till stor del hänger samman med huvudmäns ansvarstagande och kapacitet. De förutsättningar en huvudman ger sina skolor och rektorer så som styrning, stöd, resurser, organisation och kompetensutveckling har stor betydelse för centrala och grundläggande faktorer som till exempel kompetensförsörjning och stabilitet. För att utbildningen ska kunna verka kompensatoriskt, och uppväga skillnader i elevers olika förutsättningar och behov, är huvudmannens ansvar att ge skolorna förutsättningar centralt.

Spännvidden i olika huvudmäns ansvarstagande är dock stor. I vår granskning ser vi huvudmän som bedriver ett arbete av god kvalitet, vilket ger skolor och rektorer goda förutsättningar att kunna ge eleverna en utbildning av hög kvalitet. Men andra huvudmän är tvärtom långt ifrån att leva upp till sitt övergripande ansvar att ge en god grund för skolornas arbete.

Under året har myndigheten granskat vissa skolor där bristerna och problemen är allvarliga, omfattande och även långvariga. Det kan till exempel handla om att elever inte undervisas av lärare med rätt kompetens eller att de inte ges tillräcklig undervisningstid. Det kan också handla om att lärartjänster och andra tjänster som till exempel kuratorstjänster över tid besätts av personer som inte har rätt kompetens, utan att man gör tillräckliga ansträngningar att rekrytera personer med rätt behörighet. I dessa fall är det tydligt att huvudmannen inte har tagit sitt övergripande ansvar.

Skolinspektionens beslut riktas till huvudmännen och i vissa fall är bristerna omfattande

När Skolinspektionen har genomfört en granskning fattar myndigheten ett beslut som riktas till ansvarig huvudman. Som nämnts har myndigheten fattat över 4 200 beslut under 2025. I besluten framgår de brister myndigheten konstaterat och som huvudmannen ska åtgärda eller vilka områden som är i behov av stärkt kvalitet. Inom ramen för tillsynsuppdraget kan Skolinspektionen använda olika slags ingripanden, varav de vanligast förekommande är föreläggande och föreläggande med vite. Vanligtvis vidtar huvudmännen förbättringsåtgärder efter Skolinspektionens beslut.

I särskilt allvarliga fall kan Skolinspektionen ingripa mer kraftfullt. Nedan beskrivs kortfattat de ärenden där myndigheten under 2025 har beslutat om sina mest ingripande åtgärder.

Fyra godkännanden att driva fristående skolor har återkallats

Under 2025 har fyra beslut fattats om återkallande av godkännande att driva fristående skolor.¹³ Det är det mest ingripande beslutet som Skolinspektionen kan fatta gällande enskilda huvudmän. Gemensamt för de fyra besluten är att det föreligger allvarliga missförhållanden i verksamheten eller att huvudmannen brister i lämplighet. I en gymnasieskola förelåg allvarliga och omfattande brister i utbildningen. Det handlade bland annat om att eleverna inte fick undervisningstid i den omfattning de har rätt till och om brister i arbetet med särskilt stöd och betygssättning. Allvarliga brister hade konstaterats även tidigare utan att huvudmannen hade åtgärdat dem. Ett annat av återkallelsebesluten gällde en gymnasieskola där huvudmannen bedömdes både sakna insikt i vad som krävs för att driva gymnasieskola och vara olämplig att göra det. Det tredje återkallade godkännandet handlade om en nyetablering av en fristående skola där det vid Skolinspektionens etableringskontroll framkom att betydligt färre elever än planerat hade sökt till skolan. Detta innebar att huvudmannen bedömdes sakna ekonomiska förutsättningar för att starta verksamheten. Det fjärde fallet gällde en mindre fristående skola med allvarliga och omfattande brister i verksamheten inom flera centrala områden i elevernas utbildning. Huvudmannen bedömdes sakna förutsättningar att åtgärda problemen, eftersom huvudmannen bedömdes sakna såväl insikt i skolförfattningarna som ekonomiska förutsättningar för verksamheten samt vara olämplig som huvudman.

Statliga åtgärder för rättelse vid en kommunal skola

Under året fattade Skolinspektionen ett beslut om statliga åtgärder för rättelse, vilket är myndighetens mest ingripande åtgärd när det gäller kommunala skolor. Det var andra gången myndigheten fattade ett sådant beslut. Det första beslutet fattades 2019. Motivet för årets beslut var brister som på ett allvarligt sätt försämrade förutsättningarna för verksamheten, drabbade skolans elever och riskerade att påverka deras utveckling och lärande på ett negativt sätt. Vid upprepade granskningar över tid hade Skolinspektionen sett ett mönster av att huvudmannen hade svårigheter att säkerställa tillgången till lärare och elevernas rätt till undervisning och att resurser inte anpassades till elevernas förutsättningar och behov. Bristerna var genomgripande och handlade om skolans undervisning, mottagande och undervisning av nyanlända elever, arbetet med stöd och elevfrånvaro samt arbetet med trygghet och studiero.

De statliga åtgärder som Skolinspektionen fattade beslut om handlade bland annat om att förstärka ledningsfunktionen på skolan samt om att stärka kunskap, samsyn och samarbete hos skolans personal. Avsaknad av tydlig ledning och samsyn hade legat bakom flera av problemen i skolans arbete.

¹³ Tre av besluten har vunnit laga kraft. Ett av besluten har överklagats till kammarrätten som ännu inte meddelat prövningstillstånd.

Särskilda risker för små huvudmän och mindre skolor i gles- och landsbygdskommuner

Skolinspektionens erfarenhet visar att flera små huvudmän och mindre skolor i exempelvis gles- och landsbygdskommuner står inför utmaningar som riskerar att påverka deras förutsättningar att säkerställa en utbildning av god kvalitet.

Särskilda utmaningar vad gäller kompetensförsörjning

För en del små skolor och små huvudmän, exempelvis gles- och landsbygdskommuner, kan utmaningarna vara särskilt stora när det gäller att se till att lärarna är behöriga för de ämnen de undervisar i. Myndigheten har under året sett exempel på bristande kvalitet i undervisningen och att elever får för lite undervisningstid. Det förekommer att ansvariga har förklarat detta med att det har saknats lärare med rätt kompetens för undervisningen på skolorna. En erfarenhet är att det kan vara särskilt svårt att till exempel garantera tillräcklig specialpedagogisk kompetens, vilket innebär att elever med behov av stöd inte får sina behov tillgodosedda på ett skyndsamt eller systematiskt sätt. Samtidigt kan myndigheten konstatera att huvudmän inte alltid gör tillräckliga ansträngningar för att rekrytera behöriga lärare. Det förekommer att huvudmän hävdar att behöriga lärare inte går att hitta, samtidigt som inga rekryteringsförsök gjorts på flera år.

Några av de ärenden som varit aktuella under året har visat hur vissa gles- och landsbygdskommuners generella situation i fråga om bland annat demografi, utbildningsnivå och näringsstruktur kan försvåra arbetet med att rekrytera och behålla personal med rätt kompetens.

Svårigheter att rekrytera och behålla personal med rätt kompetens har till exempel varit tydliga i den kommun där Skolinspektionen fattade beslut om statliga åtgärder för rättelse. I kontakter med Skolinspektionen har företrädare för kommunen beskrivit flera strukturella omständigheter som försvårar uppdraget att ge eleverna en utbildning av god kvalitet. Exempel på sådana omständigheter är en åldrande och minskande befolkning, vilket medför minskade skatteintäkter. Samtidigt kan en hög sysselsättningsgrad, låg arbetslöshet och starka konkurrerande arbetsgivare, i kombination med en låg andel invånare med högre utbildning, begränsa möjligheterna att rekrytera legitimerade och behöriga lärare och förskollärare. Kommunens långsiktiga utveckling blir därmed beroende av dess förmåga att attrahera yngre invånare och utbildad arbetskraft även utifrån, vilket i vissa fall ytterligare försvåras av exempelvis bostadsbrist.

Risk för sammanblandning av roller och ansvar

Små huvudmän ansvarar ofta för enbart en skola. Dessa huvudmän kan exempelvis vara ekonomiska eller ideella föreningar. I små verksamheter kan flera roller på huvudmannan- och skolnivå innehas av samma fåtal personer, vilket kan innebära risker för otydlighet och sammanblandning. Det kan innebära svårigheter för huvudmannen till exempel vad gäller att självständigt

bedöma olika underlag i sin analys i syfte att identifiera åtgärdsbehov eller när klagomål på rektorn tas emot av skolchefen, som kan vara samma person.

Sårbar ekonomi riskerar påverka kvaliteten i elevernas utbildning

Skolinspektionen har under året konstaterat brister i ekonomiska förutsättningar hos vissa små enskilda huvudmän och samtidigt kunnat konstatera brister i utbildningens genomförande. Det har bland annat gällt att elever inte får den garanterade undervisningstiden, att lokaler inte är ändamålsenliga i exempelvis slöjdämnet, att elevhälsan saknar föreskrivna kompetenser, att elever inte erbjuds extra studietid samt brister i arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd.

Ekonomisk sårbarhet hos små huvudmän kan öka risken för brister i utbildningens genomförande och likvärdighet. Flera mindre huvudmän har en svag ekonomi som gör att kostnadsökningar och oväntade utgifter kan slå särskilt hårt. En förklaring är att elevunderlaget är litet, vilket medför en begränsad budget. Det innebär att även små förändringar kan få stora konsekvenser. Ett minskat elevantal, eller att några elever med omfattande stödbehov som kräver extra personal tillkommer, kan snabbt påverka ekonomin. Myndigheten vill i sammanhanget även uppmärksamma att demografiska utmaningar med minskade barnkullar riskerar att förstärka denna sårbarhet. För små skolor i gles- och landsbygdskommuner riskerar detta bli särskilt kännbart.

Flera granskade kommuner behöver stärka sitt ansvarstagande för förskola

Landets kommuner är huvudmän för sammanlagt omkring 6 200 förskolor. Därtill finns omkring 1 900 enskilda huvudmän för förskolor, som sammantaget ansvarar för omkring 2 700 fristående förskolor. I fråga om förskolor är det kommunerna, inte Skolinspektionen, som ansvarar för tillståndsprövning och tillsyn gällande enskilda huvudmän. I egenskap av hemkommun ansvarar kommuner även för uppsökande verksamhet för att erbjuda förskola.

Under året har delar av kommuners ansvar för förskola belysts i två tematiska granskningar. Båda har visat att kommunernas arbete behöver förstärkas.

En granskning gällde kommuners uppsökande arbete med att få fler barn i socioekonomiskt svagare områden att delta i förskolans verksamhet. Den gällde också ansvarigas arbete för att främja närvaron för barn som är inskrivna i förskolor i dessa områden. Skolinspektionen bedömde att majoriteten av dem som granskades behövde stärka arbetet. Det gällde såväl rektorer, huvudmän som kommuner i egenskap av hemkommun.

Den andra granskningen fokuserade på kommuners ansvar gällande enskilda huvudmän för förskola. Den visade att många kommuner behövde

stärka sin ägar- och ledningsprövning av enskilda huvudmän och öka sin kapacitet att identifiera oseriösa aktörer.¹⁴

Otillräcklig analys och helhetssyn hos huvudmän påverkar utbildningens kvalitet negativt

Brister och problem inom olika delar av skolan kan ha en rad orsaker. En erfarenhet från myndighetens granskning är att brister och svag kvalitet i utbildningsverksamheten många gånger hänger samman med otillräcklig analys och helhetssyn hos ansvarig huvudman. Det kan handla om att huvudmannen inte har en tillräckligt tydlig bild av vilka problem och behov som finns i skolorna för att kunna sätta in träffsäkra åtgärder. Det kan också handla om att huvudmannen inte har inblick i hur situationen inom olika områden påverkar varandra. En bristande helhetssyn kan leda till att brister och svagheter förstärker varandra i nedåtgående spiraler. I kapitlet "Bilder från skolor som granskats" ges exempel på detta.

Uppföljning och analys är viktiga för att välja rätt åtgärder

Många granskade huvudmän behöver utveckla sin förmåga att följa upp resultaten i verksamheten, analysera vad som påverkat resultaten och omsätta slutsatser i prioriteringar, resursfördelning och åtgärder. Även när uppföljning görs på huvudmannanivå saknas ofta den fördjupade analys som krävs för att förstå varför brister uppstår och vilka insatser som mest effektivt kan åtgärda dem. För att agera träffsäkert behöver huvudmannen också säkerställa att uppföljningen synliggör relevanta skillnader mellan exempelvis skolor, klasser och elevgrupper och att analysen fokuserar på faktorer som huvudmannen faktiskt kan påverka. När information inte används systematiskt för att identifiera mönster och justera förutsättningar begränsas möjligheterna att förebygga brister över tid. Myndigheten bedömer också att huvudmän i flera fall har svagheter i arbetet med att fördela resurser utifrån en analys av verksamheternas behov.

En av myndighetens erfarenheter är att ansvar för viktiga frågor ofta lämnas åt en lägre organisatorisk nivå trots att huvudmannanivåns överblick kan ha stor betydelse för hur de hanteras. Även detta kan hänga samman med en otillräcklig uppföljning.¹⁵ Det leder ibland till att enskilda rektorer eller enskilda lärare lämnas ensamma med ett alltför stort ansvar för frågor som egentligen är bredare. Det riskerar att innebära att återkommande bristmönster eller svagheter inom utbildningen inte identifieras och åtgärdas.

Inte minst gällande skolors kompetensförsörjning kan arbetet på huvudmannanivå ha stor betydelse. Skolinspektionen bedömer att många huvudmän behöver stärka sitt arbete med kompetensförsörjning, genom mer strategisk

¹⁴ De två tematiska granskningarna beskrivs mer utförligt i bilaga 2.

¹⁵ Se exempelvis: Skolinspektionen (2025). Rektorers, huvudmän och kommuners arbete för deltagande i förskolor i socioekonomiskt svagare områden; Skolinspektionen (2025). Fördelning av undervisningstid inom skolans val i årskurserna 7–9; Skolinspektionen (2025). Skolors kontroll av registerutdrag inför anställning.

planering, aktiva rekryteringsinsatser, kompetensutveckling och åtgärder för att behålla personal över tid.

Vissa huvudmän genomför inte förbättringar i hela sin verksamhet efter att granskning påvisat brister

Syftet med Skolinspektionens granskning är att motverka brister i skolan och bidra till stärkt kvalitet. Detta sker genom beslut och återkoppling riktat till dem som granskas. Dessutom kan iakttagelser, slutsatser och goda exempel bidra positivt genom att spridas till andra skolor.

Granskning genomförs i ett urval av de verksamheter som ryms inom den svenska skolan, ofta utifrån indikationer om risk. Då granskningsinsatserna är begränsade till sin natur är det viktigt att huvudmän låter resultaten från en specifik insats bidra till nytta även i andra delar av deras verksamheter. I flera fall gör huvudmännen just detta. Det kan visa sig genom att Skolinspektionen, efter att först ha påtalat brister på en skola, vid senare granskningsinsatser på andra skolor hos samma huvudman ser att huvudmannen har genomfört motsvarande förbättringar även där.

En erfarenhet från Skolinspektionens tillsyn är dock att vissa huvudmän efter Skolinspektionens beslut inte förbättrar situationen på andra skolor inom deras ansvarsområde. Efter beslut med konstaterade brister åtgärdar då huvudmannen brister som konstaterats på den skola som myndighetens beslut gäller. Men när Skolinspektionen senare genomför tillsyn på andra av huvudmannens skolor påträffas motsvarande eller liknande brister där.

Ett sådant exempel är att Skolinspektionen på en skola, som ingår i en större utbildningskoncern, under 2024 konstaterade brister gällande undervisningen och den undervisningstid som eleverna gavs. Bristerna var en följd av det organisatoriska upplägg som huvudmannen hade valt. I samband med att myndigheten inhämtade information inför ytterligare granskningar av andra skolor inom samma koncern visade det sig att även dessa skolor använde sig av samma organisatoriska upplägg som bland annat leder till att eleverna inte får den undervisningstid de minst ska få enligt skollagen.

Även hos vissa kommunala huvudmän har ett liknande mönster framträtt. För brister som Skolinspektionen konstaterat på en skola har kommunen i fråga visserligen inlett ett åtgärdsarbete, men vid senare granskningsinsatser på andra av kommunens skolor har liknande brister konstaterats. Det har till exempel handlat om brister i arbetet med stöd och i arbetet med att säkerställa att elever erbjuds extra studietid.

Skolinspektionen vill understryka att det är bekymmersamt om en huvudman begränsar sina förbättringsinsatser till att enbart åtgärda specifika brister i stället för att ta ett helhetsansvar. Om så är fallet innebär det ett bristande ansvarstagande från huvudmannen. Om huvudmannen däremot använder resultat från granskning för att genomföra förbättringar på alla sina skolor eller verksamheter och inte bara på den del som granskats skapas bättre förutsättningar för en likvärdig utbildning av god kvalitet.

Bilder från skolor som granskats

Skolinspektionen har under året haft hög närvaro i undervisningen och observerat drygt 4 100 lektioner. Inledningsvis i detta kapitel beskrivs den undervisning som eleverna möter och därefter skolklimatet på de granskade skolorna. Här redogörs också för resultat från Skolinspektionens skolenkät för att nyansera bilden och för att sätta granskningsresultaten i ett bredare sammanhang.

Problem inom olika områden riskerar att förstärka varandra

Skolinspektionens erfarenhet är att det ofta finns flera samverkande problem på en och samma skola där brister konstateras. När otryggheten på en skola är utbredd och elever utsätter varandra för kränkande behandling är det till exempel inte ovanligt att myndigheten samtidigt konstaterar brister vad gäller skolans förmåga att ge eleverna tillräckligt stöd. Det kan handla både om stöd för att tillgodogöra sig undervisningen och stöd för att hantera sociala relationer eller situationer. För vissa elever kan skolmiljön med alla dess uttalade, och outtalade, regler för hur man som elev ska bete sig ibland bli övermäktiga. När elevers behov av stöd inte upptäcks och tillgodoses, medför det en ökad risk både för att elever utsätts och utsätter andra för kränkande behandling. På liknande sätt kan elever vars behov av stöd eller stimulans inte tillgodoses ägna sig åt andra saker än lektionsinnehållet, ibland sådant som stör andra elever i klassrummet. Det kan också leda till att elever mår dåligt vilket i en förlängning kan leda till skolfrånvaro. Myndigheten vill understryka vikten av att elevens hela skolsituationen beaktas och att olika aspekter synliggörs vid utredningar, till exempel av elevers

stödbehov eller frånvaro, för att finna varaktiga lösningar när elevens skolsituation inte fungerar. För detta krävs ett samlat arbete på alla nivåer i styrkedjan.¹⁶

De erfarenheter som Skolinspektionen gjort under året ligger i linje med tidigare års erfarenheter. De synliggör vikten av att alla som är verksamma inom skolan arbetar samlat, inte minst när det gäller frågor som relaterar till skolans värdegrund. Myndigheten kan konstatera att det finns risk att det blir upp till enskilda vuxna att upprätthålla skolans värdegrund och andra strukturer, till exempel studiero, när arbetssätt inte är förankrade i hela organisationen. Ett positivt skolklimat förutsätter att skolans personal har gemensamma och tydliga utgångspunkter för hur exempelvis bristande studiero och trygghet ska hanteras. Lärare behöver också veta att de har rektors stöd i sitt uppdrag och inte står ensamma i svåra situationer.

Undervisningens kvalitet och studiero varierar både mellan skolor och mellan klassrum inom samma skola

Skolinspektionens erfarenhet är sammantaget att det finns stora skillnader i undervisningens kvalitet både mellan skolor och inom skolor. Rektorer framhåller ofta i våra intervjuer att de litar på sin personal och deras kompetens.¹⁷ Samtidigt framkommer i myndighetens granskningar att rektorerna sällan har skapat sig en egen bild av lärarnas undervisning.¹⁸ Rektorernas brist på insyn i lärarnas undervisning och därmed svaga styrning för att säkerställa likvärdighet bidrar till att elever på olika håll i Sverige inte möter en likvärdig utbildning, inte ens inom samma skola. Här är det viktigt att huvudmannen tar sin del av ansvaret genom att följa upp att rektorerna har både tid och kompetens för det nära pedagogiska ledarskapet.

Under 2025 ser Skolinspektionen, likt tidigare år, undervisning som på alltför många av de granskade skolorna är omgärdad av problem. I vissa fall handlar det om omfattande brister som utgör del av ett allvarligt missförhållande. Det kan till exempel handla om omfattande och långvariga brister i arbetet med elevernas stödbehov och tillgång till legitimerade och behöriga lärare.

Kvaliteten på undervisningen behöver höjas i många klassrum

Skolinspektionens samlade erfarenhet är att alltför många elever får en undervisning vars kvalitet behöver höjas. I tillsyn identifieras ofta skolans undervisning som ett riskområde i den analys som genomförs inför ett skolbesök. På skolor där undervisningen därefter granskas konstateras brister i

¹⁶ Med skolans styrkedja avses här den kedja som består av staten – huvudmannen – huvudmannens förvaltning – rektorerna – lärarna.

¹⁷ Se till exempel Skolinspektionen (2025). *Användning och genomförande av obligatoriska nationella prov i kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå. Tematisk tillsyn.*

¹⁸ Se till exempel Skolinspektionen (2025). *Undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer. Redovisning av regeringsuppdrag att granska skolor utifrån de reviderade läroplanerna samt Skolinspektionen (2025). Kvaliteten i engelskspråkig undervisning när den ges i andra ämnen än språk. Fokus på årskurs 7–9.*

cirka 3 av 4 grundskolor och gymnasieskolor.¹⁹ Även på de skolor som omfattats av myndighetens planerade kvalitetsgranskning konstateras i hög grad utvecklingsbehov i någon del av undervisningen.²⁰

Låg undervisningskvalitet kan ta sig uttryck på olika sätt. Det kan handla om stökiga lektioner eller undervisning utan förankring i ämnets centrala innehåll. Det kan också handla om lärares bristande förmåga att förmedla kunskaper så att eleverna ska förstå och lektioner där lärare i engelska bara undervisar på svenska. Skolinspektionen har även sett många lektioner där elever ägnar sig åt annat än det läraren avsett utan att läraren försöker få elevens uppmärksamhet. I en av årets tematiska granskningar framkommer till exempel att det är vanligt att elever under lektionstid använder skolans dator eller mobilen till annat än skolarbete, ofta utan lärarens vetskap.²¹ På en del skolor beskriver elever också enformiga lektioner där de till största del förväntas lyssna och anteckna det läraren förmedlar, med få tillfällen att ställa frågor och resonera för att fördjupa sina kunskaper.²² Skolinspektionens erfarenhet är att i en undervisningssituation där eleverna blir mer eller mindre passiva mottagare missar läraren väsentlig information om elevernas kunskande och vad som kan vara svårt att förstå. Om eleverna uppfattar undervisningen som repetition av sådant de redan lärt sig, eller inte får möjlighet att prata om vissa teman i undervisningen, finns också en risk att eleverna inte upplever undervisningen som meningsfull.²³

Klimatet i vissa klassrum riskerar att hämma elevernas aktiva deltagande

Både av myndighetens egna lektionsbesök och elevers beskrivningar av klassrumsklimatet framgår att elever kan uppleva att det är ett stort socialt risktagande att svara på lärarens frågor. Det kan leda till att vissa elever väljer att avstå från att aktivt delta på lektionerna.²⁴ Vid lektionsobservationer ser vi också att elever ibland osynliggörs på lektionerna. Det kan handla om att lärare inte bemöter elevens svar utan direkt låter frågan gå vidare till nästa elev. Andra exempel är att lärare inte uppmärksammar elever som räcker upp handen. Det händer även att elever sitter överksamman under stor del av lektionen utan att bli uppmärksammade av läraren. Lärare fungerar inte enbart som kunskapsförmedlare utan måste samtidigt navigera mellan rollerna som samtalsledare, normbärare och trygghetsskapare.²⁵ Elever

¹⁹ Brist inom området undervisning konstaterad i 104 av 139 beslut inom tillsyn.

²⁰ I planerad kvalitetsgranskning har 150 av 250 grund- och gymnasieskolor fått beslut under 2025 med utvecklingsområden inom undervisning. Av anpassade grund- och gymnasieskolor har 17 av 43 beslut fått utvecklingsområden inom undervisning.

²¹ Skolinspektionen (2025). *Användning av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning i undervisningen. Grundskolors årskurser 7–9.*

²² Se till exempel Skolinspektionen (2025). *Kvaliteten i engelskspråkig undervisning när den ges i andra ämnen än språk. Fokus på årskurs 7–9.*

²³ Skolinspektionen (2025). *Undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer. Redovisning av regeringsuppdrag att granska skolor utifrån de reviderade läroplanerna.*

²⁴ Se till exempel Skolinspektionen (2025). *Undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer. Redovisning av regeringsuppdrag att granska skolor utifrån de reviderade läroplanerna.*

²⁵ Skolforskningsinstitutet (2025). *Kontroversiella frågor i religionskunskap – lärares handlingsalternativ i undervisningen.*

tolkar snabbt lärarens respons på interaktioner i klassrummet, både vad som sägs och hur det sägs, och detta styr elevernas fortsatta agerande. För att eleverna ska våga uttrycka sig i klassrummet måste de känna sig trygga och inte vara oroliga för lärarens eller övriga elevers respons. Myndighetens erfarenhet är att rektorns insyn i klassrumspraktiken kan vara ett verktyg för att följa upp hur undervisningen utvecklas och säkerställa relevant kompetensutveckling för hela eller delar av lärargruppen.

Elevers svårigheter möts genom att sänka nivån på undervisningen

På många av de granskade skolorna behöver undervisningen i större utsträckning anpassas till aktuell elevgrupp så att alla elever stimuleras och utmanas utifrån sina behov och förutsättningar. Det gäller både innehåll och arbetssätt.

I myndighetens undervisningsnära kvalitetsgranskningar ser vi i flera fall lektioner som kännetecknas av låga förväntningar på eleverna. Det handlar bland annat om att lärare möter elevers svårigheter genom att sänka nivån på uppgiften i stället för att ge eleverna stöd. Det förekommer att centrala moment som att läsa en text, eller att öva upp förmågan att tala inför en grupp, anpassas bort i stället för att ge eleven stöd att ta sig an uppgiften. I en av våra granskningar ser vi exempel på skolor där lärare lägger tid på att omarbeta texter i läroböckerna för att sänka nivån på innehållsstoffet i stället för att ge eleverna stöd för att klara av att förstå det som står i läroboken.²⁶

Låga förväntningar kan också visa sig genom att alla elever får arbeta med samma uppgifter, oavsett kunskapsnivå. En del elever beskriver i dessa fall hur de, när de snabbt blir klara med sina uppgifter, får göra mer av samma sak för att hålla sig sysselsatta medan de väntar in övriga elever. I Skolenkäten svarar var tredje elev i årskurs 8 att lärarna sällan eller aldrig får dem att bli intresserade av skolarbetet.²⁷ För att möta elevernas behov av stimulans behöver lärarna ge anpassade utmaningar utifrån kunskap om elevernas utgångsläge, men också följa upp och justera nivån efter den kunskapsutveckling som sker under utbildningens gång. Skolinspektionens erfarenheter är att det sällan finns ett gemensamt och samlat arbete kring hur undervisningen kan göras intressant och utmanande, trots att det ofta är någon eller några av skolans lärare som har tillvägagångssätt som gör att de kan möta eleverna på ett bra sätt i undervisningen. När rektorn inte tar vara på möjligheten att skapa processer för att sprida framgångsrika arbetssätt missas möjligheter att utveckla hela skolans undervisning.

²⁶ Skolinspektionen (2025). *Tillgång till läroböcker och andra läromedel. Delredovisning av regeringsuppdrag om att granska elevers tillgång till läroböcker och andra läromedel i förskoleklass, grundskola och motsvarande skolformer.*

²⁷ Frågan löd: *Hur ofta får lärarna dig att bli intresserad av skolarbetet?* Svarsfördelningen framgår av Bilaga 3 – Tabellbilaga.

Studiero är en fråga för hela skolan

Myndighetens erfarenhet är att det finns stora skillnader i studiero såväl inom som mellan olika skolor. Samtidigt som det råder studiero på en del lektioner visar våra lektionsobservationer att det kan finnas andra lektioner på samma skola där det är svårt för eleverna att få studiero. I intervjuer uppger elever på en del skolor att lektionerna ofta är stökiga och högljudda och att elever kommer och går som de vill. De ger beskrivningar av lektioner där elever använder grovt språk och fäller kränkande kommentarer och även beskrivningar av elever som kastar böcker och pennor omkring sig. Skolinspektionen erfar att risken för oroliga eller stökiga lektioner ökar om undervisningen håller låg kvalitet men också när ett känsligt lektionsinnehåll behandlas, till exempel sexualitet, samtycke och relationer.²⁸

Det är inte ovanligt att elever på granskade skolor uppger att undervisningen fungerar olika bra i olika klassrum eller beskriver att samma klass kan bete sig helt olika beroende på vilken lärare som undervisar. På hälften av de grund- och gymnasieskolor där arbetet med studiero har granskats har myndigheten konstaterat en eller flera brister inom området.²⁹ När Skolinspektionen bedömer att skolorna behöver utveckla arbetet med studiero handlar det oftast om behov av att öka systematiken i arbetet så att det blir en fråga för hela skolan. På vissa besökta skolor går mycket av lärarnas tid och kraft till att åtgärda ordningsstörningar och mindre till ett gemensamt arbete för att förhindra att ordningsstörningar uppstår.

Elevernas upplevelser av stökiga lektioner bekräftas även i Skolenkäten. Nära var femte elev i både årskurs 5 och 8 uppger att det sällan eller aldrig är studiero på lektionerna medan drygt 4 av 10 elever svarar att det bara ibland råder studiero.³⁰ I linje med Skolinspektionens tidigare erfarenheter visar årets granskningar att ansvaret för att det råder studiero ofta är mer avhängigt enskilda lärares förmåga, än resultatet av ett av rektorn sammanhållet och väl förankrat arbete på skolorna.³¹ Särskilt sårbara är skolor där förutsättningarna för undervisningen är mindre bra, till exempel på skolor med många rektorsbyten, en hög andel obehöriga lärare, stora klasser eller bristfälliga gemensamma rutiner.

Värt att notera är att lärarna har en mer positiv bild av studiero än eleverna, åtminstone när det gäller de egna lektionerna. De flesta lärare svarar i Skolenkäten att det alltid eller ofta råder studiero på deras lektioner.³² Nästan hälften av grundskollärarna uppger dock samtidigt att en stor del av

²⁸ Skolinspektionen (2025). *Undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer. Redovisning av regeringsuppdrag att granska skolor utifrån de reviderade läroplanerna.*

²⁹ Brist inom området studiero konstaterad i 68 av 140 tillsynsbeslut.

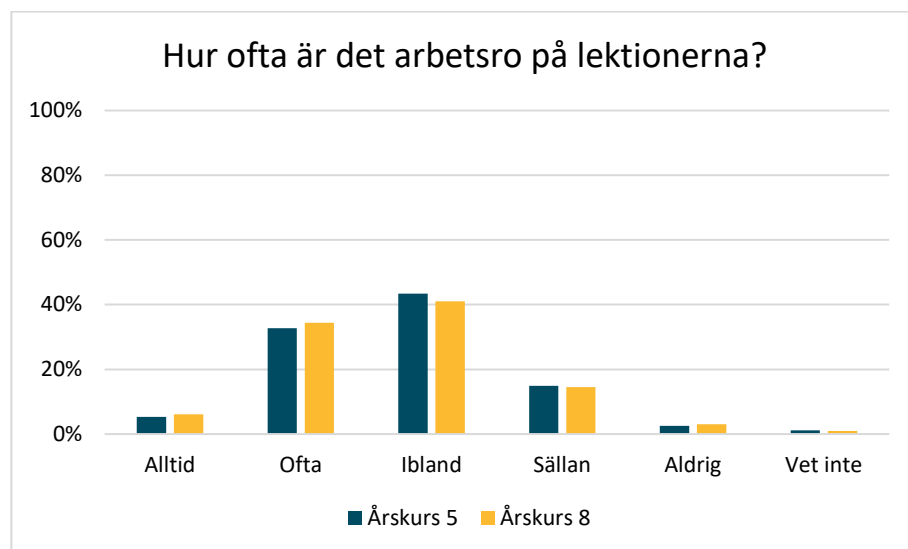
³⁰ Frågan löd: *Hur ofta är det arbetsro på lektionerna?* Svarsfördelningen framgår av figur 1 samt Bilaga 3 – Tabellbilaga.

³¹ Se till exempel Skolinspektionen (2020). *Skolors arbete med trygghet och studiero. En tematisk analys utifrån beslut fattade inom regelbunden kvalitetsgranskning 2018–2019.*

³² Frågan löd: *Hur ofta upplever du att det är studiero på dina lektioner?* Svarsfördelningen framgår av Bilaga 3 – Tabellbilaga.

lektionstiden ibland eller ofta går till att upprätthålla ordningen i klassrummet.³³ Det innebär att studiero är något som lärarna i många fall behöver lägga både tid och kraft på att uppnå.

Figur 1. Elevsvar på frågan *Hur ofta är det arbetsro på lektionerna?* Svarsfördelning utifrån årskurs.

När arbetet med stöd till elever brister påverkas såväl undervisningens kvalitet som skolmiljön

Med stöd menas här

Extra anpassningar som är en mindre ingripande stödsats som normalt är möjlig att genomföra för lärare och övrig skolpersonal inom ramen för den ordinarie undervisningen.

Särskilt stöd som är större insatser som vanligtvis genomförs utanför ramen för den ordinarie undervisningen.

Båda formerna av stöd ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt.

Skolinspektionens erfarenhet är att brister i skolors arbete med stöd är vanligt förekommande. Detta är ett återkommande problemområde som myndigheten lyft tidigare.³⁴ Regeringen har även valt att låta skolornas arbete med stöd ingå i flera aktuella utredningar inom skolområdet.³⁵ I årets årsrapport väljer Skolinspektionen att inte närmare beskriva vad bristerna består av. I stället riktas fokus mot hur brister i arbetet med stöd riskerar förstärka

³³ Frågan löd: *Hur ofta går en stor del av lektionstiden till att upprätthålla ordningen?* Svarsfördelningen framgår av Bilaga 3 – Tabellbilaga.

³⁴ Se till exempel Skolinspektionen (2025). *Årsrapport 2024* samt Skolinspektionen (2024). *Garantin för tidiga stödsatser*.

³⁵ Se till exempel SOU 2024:01. *En förbättrad elevhälsa* samt SOU 2025:44. *Förbättrat stöd i skolan*.

svagheter i skolans övriga arbete, exempelvis inom undervisning, studiero och trygghet.

Stökiga lektioner och hög elevfrånvaro – ofta konsekvenser av svaga stödprocesser

På skolor där Skolinspektionen har konstaterat att stödarbetet brister finns inte sällan också andra brister. Det kan till exempel handla om brister i skolans arbete med att skapa trygghet och motverka kränkande behandling, brister i arbetet med att skapa studiero eller brister i arbetet med elevfrånvaro. Skolinspektionens erfarenhet visar att sådana brister riskerar att förstärka utmaningar som skolorna har inom andra områden.

Kunskapen om bestämmelserna som reglerar vilket stöd elever ska ges i skolan är på många håll alltför låg. Granskningar pekar mot att väl förankrade arbetssätt så väl som resurser ofta saknas och att ansvar skjuts nedåt i organisationen. På skolor med allvarliga och omfattande brister på detta område är rutinerna för att anmäla särskilt stöd, och för utredning av elevers behov av särskilt stöd, ofta oklara för skolpersonalen. På en del granskade skolor är det upp till den undervisande läraren att hantera det resultat som ett svagt arbete kring stödprocessen resulterar i. Det är vanligt att lärare uppger att de kan identifiera vilka elever som är i behov av anpassningar eller särskilt stöd, men att de inte har kompetensen att tillgodose det behovet.³⁶ Var tredje lärare i grundskolan svarar också i Skolenkäten att eleverna endast till viss del, eller inte alls, får det stöd de behöver.³⁷

När det finns otydliga rutiner kring utredningar och behov av särskilt stöd inte anmäls så är myndighetens erfarenhet att det innebär högre risk för lektioner med bristande studiero. När elever inte får det stöd de behöver och har rätt till tappar de lätt motivation för skolarbetet. En del elever kämpar på så gott de kan på egen hand medan andra avskärmar sig, försöker göra sig osynliga eller utvecklar en problematisk skolfrånvaro. Andra elever, som inte får det stöd eller den stimulans de behöver, kan i stället bli rastlösa eller frustrerade och utåtagerande. På flera skolor som granskats behöver orsakerna till elevers ordningsstörande beteende på ett tydligare sätt kopplas till behov av stödinsatser. Skolorna behöver ta reda på orsaken till att ordningsstörande beteenden uppstår och utifrån den förståelsen ta fram åtgärder som svarar mot elevers olika behov. I det arbetet krävs att lärare och andra funktioner arbetar tillsammans för att kunna identifiera mönster som kan ligga till grund för relevanta och effektiva insatser.

Ett stödarbete som inte fungerar kan leda till hög skolfrånvaro

På en del av de skolor där Skolinspektionen har konstaterat att det finns brister i stödarbetet, finns det även brister i arbetet med att utreda och vidta åtgärder vid elevers frånvaro. Problematisks skolfrånvaro är ett komplext

³⁶ Se till exempel Skolinspektionen (2024). *Garantin för tidiga stödinsatser*.

³⁷ Frågan löd: *Tycker du att alla dina elever får det stöd från skolan som behövs för att klara skolarbetet?* Svarsfördelningen framgår av Bilaga 3 – Tabellbilaga.

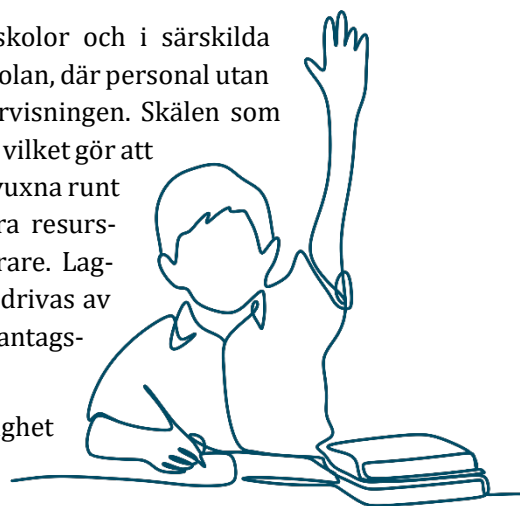
problem som kan ha många olika orsaker. Det kan handla om att eleven inte får rätt stöd i skolarbetet, att undervisningen upplevs för lätt och ointressant eller att skolmiljön inte känns trygg. På närmare hälften av skolorna där arbetet med frånvaro har granskats har brister konstaterats.³⁸ Ofta handlar bristerna om att skolan inte har gjort någon utredning om varför elever varit frånvarande trots att frånvaron för vissa elever är hög. Av uppgifter som inkommer till myndigheten framgår att uppgiftslämnarna ofta anser att elevens höga frånvaro är en konsekvens av att skolan inte lyckats hantera den aktuella elevens upplevelse av utsatthet för kränkningar på ett framgångsrikt sätt. I många av de ärenden om kränkande behandling som rör enskilda elever som myndigheten utreder, är elevernas frånvaro mycket hög och det förekommer också att elever helt vägrar gå till skolan. Detta har i flera fall föranlett att vårdnadshavare känt sig tvungna att ansöka om byte av skola.

Lärarbristen riskerar förstärka svagheter i undervisningen

Bristen på legitimerade och behöriga lärare är betydande och särskilt tydlig inom vissa skolformer. I de anpassade skolformerna saknar omkring åtta av tio lärare nödvändig utbildning.³⁹ Det finns även anpassade skolor där behöriga lärare helt saknas och där rekryteringsförsök inte gjorts på flera år. Det innebär att eleverna på dessa skolor undervisas av resurspersonal, elevassistenter eller lärare med behörighet för annan skolform. Även i grundskolan förekommer att elever med beslut om enskild undervisning möter assistenter snarare än lärare.

En liknande situation råder på vissa resursskolor och i särskilda undervisningsgrupper i grund- och gymnasieskolan, där personal utan lärarutbildning i praktiken ansvarar för undervisningen. Skälen som anges handlar ofta om trygghet och kontinuitet, vilket gör att vissa rektorer och huvudmän prioriterar färre vuxna runt eleven, exempelvis socialpedagoger eller andra resurspersoner, i stället för att anställa behöriga lärare. Lagstiftningen är dock tydlig: undervisning ska bedrivas av behöriga och legitimerade lärare, om inte undantagsregler uttryckligen är tillämpliga.

Myndighetens erfarenhet är att lärares behörighet inte alltid styr vem som undervisar. Det förekommer att skolor delar upp undervisningen så att en lärare planerar medan en annan person genomför undervisningen, ibland utan att den behöriga läraren ens träffar eleven. Skolinspektionen har sett exempel på delat undervisningsansvar inom ett och samma ämne där samverkan mellan de undervisande lärarna varit svag. En sådan organisering

³⁸ Brist inom området konstaterad i 48 av 95 tillsynsbeslut.

³⁹ Skolverket (2025). *Pedagogisk personal i skola och vuxenutbildning. Läsåret 2024/25.*

medför bland annat svårigheter att följa upp elevernas progression i ämnet och försvårar en sammanhållen bedömning av elevernas kunskaper.

Skolinspektionen ser också att lärarlegitimation ibland likställs med generell behörighet, vilket riskerar leda till att lärare undervisar i ämnen och årskurser de saknar behörighet för. Då kan skolan formellt framstå som väl bemannad, trots att många elever undervisas av lärare utan relevant ämnes- eller stadi behörighet. I små skolor är det även vanligt att undervisning genomförs i åldersintegrerade grupper. Det kan vara ett ändamålsenligt arbetssätt utifrån huvudmannens perspektiv, men granskning visar att detta riskerar leda till att undervisningen inte anpassas till elevernas olika kunskapsnivåer.

Tillgång till lärare med rätt kompetens är en grundförutsättning för kvalitet i undervisningen och för elevers lärande. Myndigheten vill därför understryka att rekryteringsarbetet behöver vara aktivt och uthålligt även vid bristsituationer. Svårigheter att hitta behörig personal får inte leda till att arbetet avstannar eller att undantagsreglerna används som en varaktig lösning, vilket myndigheten har sett förekommer.

De flesta eleverna upplever att skolan är en trygg plats men det finns skillnader mellan olika elevgrupper

Elevers rätt till en trygg skolmiljö som är fri från kränkningar gäller hela skolmiljön, den fysiska och den digitala, i och utanför klassrummet.⁴⁰ På motsvarande sätt som beskrivits tidigare behöver skolans arbete med trygghet förstås i relation till skolans övriga ansvarsområden, inte minst värdegrundsarbetet. Kränkningar och konflikter, såväl i som utanför klassrummet, kan försämra möjligheten till lärandet genom att elever bär med sig oro eller genom att undervisningstid går till att hantera bråk som uppstått upp under raster.⁴¹

Ett övergripande resultat från Skolenkäten är att de flesta eleverna, i likhet med tidigare år, uppger att de känner sig trygga skolan.⁴² Det ger en god grund att bygga vidare på. Men även om majoriteten av eleverna är trygga har inte alla samma upplevelse. Vid närmare analys av svarsfördelningen framträder mönster som synliggör vissa skillnader, bland annat relaterat till elevers ålder och könsidentitet⁴³.

Nedan beskrivs svarsfördelningen för frågor i Skolenkäten som har bäring på hur eleverna uppfattar skolklimatet och där svaren indikerar att upplevelsen skiljer sig mellan olika elevgrupper.

⁴⁰ 5 kap. 3 § skollagen. 1 kap. 5 § skollagen, 5 kap. 6 § skollagen, Lgr22, Skolans värdegrund och uppdrag, förståelse och medmänsklighet 2.1 Normer och värden.

⁴¹ Se även Skolinspektionen (2020). *Skolors arbete med trygghet och studiero. En tematisk analys utifrån beslut fattade inom regelbunden kvalitetsgranskning 2018–2019*.

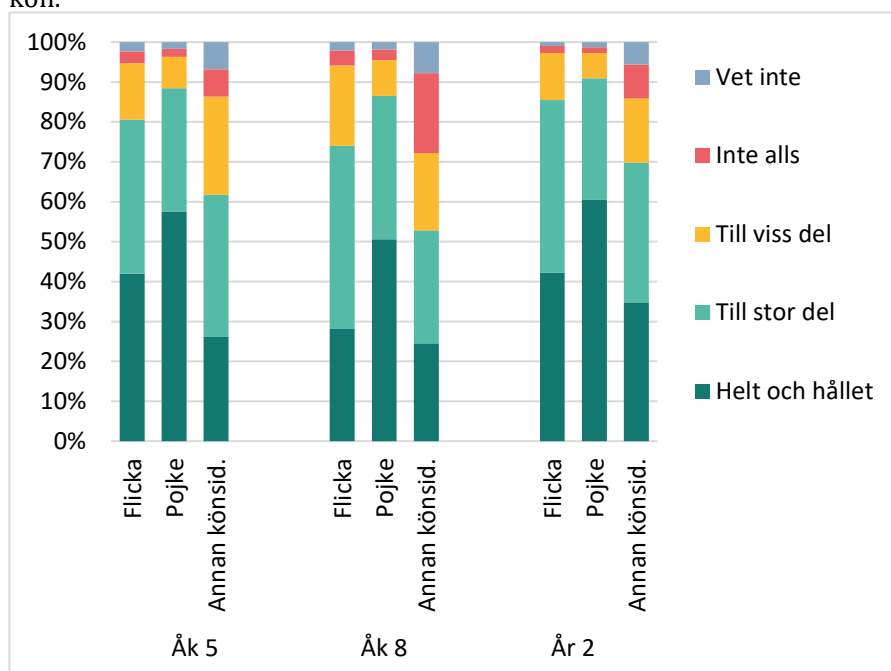
⁴² Frågan löd: *Känner du dig trygg i skolan?* Svarsfördelningen framgår av Bilaga 3 – Tabellbilaga.

⁴³ Uppgiften om kön baseras på elevernas svar i Skolenkäten. *Jag är...Flicka, Pojke, Annan könsidentitet. Vill ej uppge.*

Högstadiееlever känner sig mindre trygga i skolan och yngre elever har större tillit till skolans vuxna

Högstadiееlever ger genomgående mer negativa svar på Skolenkätens frågor. Utöver att de i lägre utsträckning känner sig helt och hållet trygga i skolan antyder svaren också att högstadiееlever har ett lägre förtroende för skolans vuxna. De litar till exempel i lägre utsträckning helt och hållet på att vuxna agerar på ett tillräckligt sätt om en elev blir illa behandlad⁴⁴ och uppger i lägre utsträckning att de känner att det finns någon vuxen i skolan som bryr sig om hur de mår.⁴⁵

Figur 2. *Känner du dig trygg i skolan?* Svarsfördelning utifrån årskurs/år och kön.

Bland eleverna på mellanstadiet svarar ungefär hälften att läraren alltid eller ofta har koll på vad som händer på rasterna. Högstadiееleverna och gymnasieeleverna upplever inte att de vuxna har samma koll, det framgår särskilt tydligt av fickornas svar.⁴⁶ En tänkbar förklaring till att de yngre eleverna har en mer positiv inställning kan vara att det ofta finns en planerad vuxennärvaro och ett strukturerat arbete för rastaktivitet för dem medan äldre elever i större utsträckning förväntas klara sig själva. Att pojkar i högre grad än flickor uppfattar att lärarna har koll kan hänga ihop med att pojkar oftare bråkar på ett sätt som är lätt att upptäcka för lärarna. Bland annat för att bråken ofta uppstår på förväntade platser vilket ger möjlighet att organisera

⁴⁴ Frågan löd: *Litar du på att de vuxna i skolan gör tillräckligt om någon elev blir illa behandlad?* Svarsfördelningen framgår av Bilaga 3 – Tabellbilaga.

⁴⁵ Frågan löd: *Känner du att det finns någon vuxen i skolan som bryr sig om hur du mår?* Svarsfördelningen framgår av Bilaga 3 – Tabellbilaga.

⁴⁶ Frågan löd: *Tycker du att de vuxna i skolan har koll på vad som händer på rasterna?* Svarsfördelningen framgår av Bilaga 3 – Tabellbilaga.

för hög vuxennärvaro.⁴⁷ Såväl lärare som elever, oavsett ålder, vittnar om att ökad vuxennärvaro på raster leder till färre konflikter och tryggare elever.

Bland äldre elever finns skillnader i upplevelsen av trygghet och tillit till skolans vuxna utifrån könsidentitet

Flickor svarar i markant lägre grad än pojkar att de känner sig helt och hållet trygga i skolan, oavsett ålder.⁴⁸ Flickornas svar antyder också att de har en lägre tillit till skolans vuxna⁴⁹ och de uppfattar i något lägre grad än pojkar att det finns en vuxen på skolan som bryr sig om hur de mår. Skillnaden är mest uttalad i svaren från högstadiel elever.⁵⁰ Bland elever med annan könsidentitet⁵¹ är den upplevda tryggheten allra lägst. Bland dessa elever är också tilliten till skolans vuxna lägre än hos övriga. Elever med annan könsidentitet svarar i lägre grad att vuxna agerar när en elev blir illa behandlad och att det finns någon vuxen i skolan som bryr sig om hur de mår. Kvalitetsgranskning bekräftar att det både på raster och under lektionstid kan förekomma ned-sättande kommentarer relaterat till könsidentitet och könsuttryck vilket betyder vikten av kraftfullt agerande från skolan.⁵²

Såväl platser som situationer och personer kan skapa otrygghet

På närmare 70 procent av skolorna som har valts ut för tillsyn, där arbetet med trygghet och mot kränkande behandling har identifierats som ett riskområde, har en eller flera brister konstaterats.⁵³ Då Skolinspektionens tillsyn genomförs utifrån risk är resultatet nedslående men inte oväntat. Resultaten från myndighetens kvalitetsgranskning, där riskperspektivet inte är lika uttalat, ger en mer positiv bild av situationen. I många fall möter det trygghets-skapande arbetet, på de granskade skolorna, helt eller delvis Skolinspektionens kvalitetskriterier.⁵⁴

En hård ton påverkar skolklimatet negativt även om det är på skoj

En återkommande iakttagelse från såväl tillsyn som kvalitetsgranskning är att det ofta finns en hård ton och ett otrevligt språkbruk eleverna emellan.

⁴⁷ Se också avsnittet: Flickors konflikter och otrygghet passerar mer obemärkt förbi än pojkars.

⁴⁸ Frågan löd: *Känner du dig trygg i skolan?* Svarsfördelningen framgår av Bilaga 3 – Tabellbilaga.

⁴⁹ Frågan löd: *Litar du på att de vuxna i skolan gör tillräckligt om någon elev blir illa behandlad?* Svarsfördelningen framgår av Bilaga 3 – Tabellbilaga.

⁵⁰ Frågan löd: *Känner du att det finns någon vuxen i skolan som bryr sig om hur du mår?* Svarsfördelningen framgår av Bilaga 3 – Tabellbilaga.

⁵¹ Uppgiften är hämtad från Skolenkäten där eleverna ombads markerade ett av svarsalternativen. *Jag är... Flicka. Pojke. Har annan könsidentitet. Vill inte ange.*

⁵² Skolinspektionen (2025). *Undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer. Redovisning av rege-ringsuppdrag att granska skolor utifrån de reviderade läroplanerna*. Rapport 2025:4, s. 24–26. Se även Skolinspektionen (2025). *Skolors och huvudmäns arbete med jämställdhet. En tematisk analys utifrån beslut fattade inom planerad kvalitetsgranskning 2019–2024*. Dnr. 2025:2635.

⁵³ Statistik från Skolinspektionens tillsyn för grundskolor och gymnasieskolor. Brist inom området kon-staterad i 129 av 187 beslut.

⁵⁴ Uppgifter hämtade från planerad kvalitetsgranskning, trygghet och studiero, grundskolor och gymna-sieskolor: 64 % i hög utsträckning, 31 % i flera delar, 5 % i låg utsträckning. Se även Skolinspektionen (2020). *Skolors arbete med trygghet och studiero. En tematisk analys utifrån beslut fattade inom regel-bunden kvalitetsgranskning 2018–2019*.

Det kan till exempel handla om att nedvärderande kommentarer fälls eller om att elever drar nedsättande skämt, ibland med homofoba eller med sexistiska förtecken. Problematiken kring elevernas språkbruk är ofta känd hos såväl skolans personal som hos huvudmannen. Det är vanligt att skolpersonal för samtal med eleverna om hur man ska bete sig mot varandra, ibland genomförs sådana samtal dagligen. Även om många elever beskriver att den hårda tonen är vänskapligt och skämtsamt menad, framgår också att det finns elever som upplever sig vara utsatta för kränkande behandling utifrån det språkbruk som andra elever har.

Fysiska bråk är vanligare i grundskolan medan ett hårt språkbruk är vanligt oavsett ålder

Av inkomna uppgifter om missförhållanden framgår att bråk där elever slåss, kastar saker på varandra, tacklas eller på andra sätt är handgripliga mot varandra förekommer oftare i grundskolor än på gymnasieskolor, i synnerhet i grundskolans lägre årskurser.⁵⁵ Vid granskning beskriver lärare och elever bland annat att fysiska bråk kan blossa upp under raster, exempelvis vid skolans fotbollsplan. Verbala bråk och ett olämpligt språkbruk är utbrett även bland yngre elever. Av kvalitetsgranskning framgår vidare att flickor upplever att det oftast är pojkar som använder och upprätthåller problematiska jargonger. Det är särskilt tydligt på skolor där Skolinspektionen konstaterat att arbetet med att skapa ett öppet och tillitsfullt klassrumsklimat behöver utvecklas.⁵⁶ Elevsvaren i Skolenkäten bekräftar bilden. Oavsett ålder har flickor en mer negativ uppfattning om hur eleverna bemöter både varandra och skolans vuxna än pojkar.⁵⁷ Elevers ålder och mognad tycks också ha betydelse för uppfattningen i frågan. Gymnasieelever uppger i större utsträckning än grundskoleelever att elevers bemötande av varandra och skolans vuxna är gott.

Vissa platser och situationer identifieras återkommande som otrygga av elever

Erfarenheter från granskning visar att vissa platser och situationer återkommande beskrivs som otrygga av elever. Ofta handlar det om ställen där det vistas många elever samtidigt, till exempel vissa korridorer, kapprum, matsalen eller omklädningsrum. Återkommande är också att dessa platser upplevs som trånga vilket lätt kan leda till knuffar och konflikter. Genom granskning framkommer även att skolans toaletter ibland upplevs som otrygga av eleverna. De berättar exempelvis att otryggheten beror på att det med enkla medel går att öppna toalettdörren utifrån eller på att toaletterna är smutsiga och ostädade. På flera skolor har man också identifierat att förflyttningar av olika slag kan få elever att känna sig otrygga. Det kan handla både om kortare

⁵⁵ Av de inkomna uppgifter om missförhållanden där årskurs anges framgår att en större andel av kränkningarna är fysiska jämfört med verbala för årskurserna 1–4.

⁵⁶ Skolinspektionen (2025). *Undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer. Redovisning av rege- ringsuppdrag att granska skolor utifrån de reviderade läroplanerna*, s. 27.

⁵⁷ Frågorna löd: *Hur tycker du att eleverna bemöter varandra i skolan? Hur tycker du att eleverna bemöter vuxna i skolan?* Svarsfördelningen framgår av Bilaga 3 – Tabellbilaga.

sträckor, som mellan klassrummet och matsalen, och om längre transporter där elever behöver ta sig mellan olika byggnader och platser för att ha undervisning i olika ämnen.

Något som brukar vara gemensamt för situationer som skapar otrygghet är att det inte finns vuxna på plats. Vid såväl elev- som lärarintervjuer framgår ofta att en hög vuxennärvaro är ett effektivt medel för att förebygga otrygghet. Skolinspektionen vill samtidigt understryka att en hög vuxennärvaro inte behöver vara den enda eller den bästa lösningen. Det är alltid viktigt att, som ett led i trygghetsarbetet, ta reda på orsaken till att en plats eller situation uppfattas som otrygg så att lämpliga insatser kan tas fram utifrån det.

Flickors konflikter och otrygghet tycks passera mer obemärkt förbi än pojkars

Skolinspektionen noterar att flickors otrygghet och konflikter ibland tycks passera mer obemärkt förbi än pojkars. Som tidigare nämnts kan det hänga ihop med att pojkar i större utsträckning bråkar på ett synligt sätt och på förväntade platser. Det gör det i sin tur lättare att planera för en hög vuxennärvaro eller att organisera verksamheten på ett sätt som minskar risken att elever hamnar i konflikt med varandra. Erfarenheter från tillsyn visar att kränkande behandling av flickor oftare tar sig uttryck genom utfrysning och ryktesspridning som kan ske såväl verbalt som genom att filmer eller bilder sprids på nätet i olika chattgrupper eller spel.⁵⁸ Den typen av kränkningar kan vara svårare för skolpersonalen att få kännedom om och svårare att förebygga. Även om det finns vissa mönster i hur kränkningar tar sig uttryck vill Skolinspektionen understryka att både pojkar och flickor kan utsättas för alla typer av kränkningar.

Personalen agerar när elever beter sig olämpligt men har inte samsyn kring vad som ska anmälas

På många skolor bekräftar såväl skolpersonal som elever att händelser såsom användning av otrevliga ord eller en nedlåtande jargong, inte alltid anmäls som kränkande behandling. En återkommande förklaring till detta är att personalen saknar samsyn kring vad som ska anmälas. Det förekommer också att skolor saknar rutiner för hur personal ska agera när elever utsätts för kränkningar.

Att lärarna avstår från att göra en anmälan om kränkande behandling innebär dock inte att de avstår från att ingripa eller låter elevernas beteenden passera obemärkt. Oftast löser lärarna de konflikter som uppstår tillsammans med eleverna där och då. Det förekommer också att lärare regelmässigt för samtal med eleven och/eller hens vårdnadshavare eller skickar ett mejl

⁵⁸ Myndighetens iakttagelser ligger i linje med bland annat Friends rapport från 2025: *Trygghet, tillit och tillhörighet. En rapport om våldet i skolan. Och lösningarna som faktiskt fungerar*. Där framgår bland annat att flickor oftare möter relationell mobbning, som att frysa ut och sprida rykten. I Sveriges Lärares undersökning från 2025: *Skolan som slagfält* framgår bland annat att ett kränkande språkbruk har normaliserats bland eleverna. Här tydliggörs också vuxennärvarons betydelse för att främja och förebygga otrygghet och förekomst av hot och våld.

till vårdnadshavaren när eleverna sagt eller gjort något som är kränkande. I vissa fall kopplas också elevhälsan in. Lärare beskriver bland annat att de uppfattar att det är viktigare att hantera konflikten när den uppstår än att, som de ser det, öka administrationen.

Personal beskriver att det kan vara svårt att avgöra vad som ska anmälas

I skollagen regleras hur kränkningar ska utredas och hanteras.⁵⁹

Kränkande behandling enligt skollagen

Med kränkande behandling avses ett uppträdande som – utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen – kränker ett barns eller en elevs värdighet.

Personal som får kännedom om att ett barn eller elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om motsvarande är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Skolinspektionen kan konstatera att det kan vara svårt för skolans personal att avgöra vad elever säger på skoj till varandra, vad som sägs i affekt och vad som kan vara en del av något allvarigare där en och samma elev återkommande utsätts för kränkningar. På flera av de granskade skolorna tycks det ha utvecklats en praxis som innebär att skolpersonal tillämpar en mindre strikt tolkning av skollagen. Det förekommer till exempel att skolpersonal beskriver att de endast anmäler sådant som kan benämnas som grova eller allvarliga kränkningar. Ibland framgår att personalen drar gränsen vid fysiska kränkningar, vilka anmäls konsekvent, medan ett otrevligt språkbruk, som enligt lärarna ofta används på skoj, inte anmäls. På andra skolor görs skillnad på verbala kränkningar som sker i respektive utanför klassrummet. Det som sker i klassrummet anmäls konsekvent medan allt det som sägs till exempel i korridorerna skulle vara omöjligt att hinna med enligt lärarna. Sådant som lärarna bara går förbi och hör får ofta passera utan att en anmälan görs om inte eleven själv uppger att hen tagit illa upp.

Här vill Skolinspektionen betona att anmälningsskyldigheten gäller alla situationer där ett barn eller en elev upplever sig ha blivit utsatt för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier i samband med verksamheten. Av tidigare beslut från myndigheten framgår att personalen eller rektorn inte får göra någon värdering på förhand av hur allvarlig en händelse är innan de anmäler. Vidare gäller personalens och rektorns anmälnings-

⁵⁹ 6 kap. 10 § skollagen.

skyldighet även om vårdnadshavare, barn eller elever inte vill att händelsen ska anmälas.⁶⁰

Administrationen runt anmälan om kränkande behandling kan vara tidskrävande

Myndighetens tillsyn visar att det finns många lärare som uppfattar att de inte hinner anmäla alla incidenter som är, eller skulle kunna uppfattas, som kränkande. En lärare i grundskolan uppger till exempel att om alla kränkningar skulle anmälas skulle läraren sitta hela dagarna med det. Det finns också flera exempel på att skolor har skapat onödiga administrativa processer kopplat till anmälan om kränkande behandling. Lärarna på en skola beskriver exempelvis att huvudmannens rutin för anmälan om kränkande behandling utgör ett hinder, dels för att anmälningssystemet är tidsödande, dels för att en del av utredningen förväntas göras redan vid anmälan.

Det förekommer också att skolan endast gör en anmälan till huvudmannen om skolans egen utredning visat att det skett en kränkning, övriga fall kommer inte till huvudmannens kännedom. En annan erfarenhet är att personal inte prioriterar att anmäla kränkningar då det inte upplevs leda till något. En lärare beskriver exempelvis att de flesta anmälningar som gjorts på hans skola under det senaste halvåret inte resulterat i att någon ansvarig utredare utsetts och det har heller inte startats några utredningar.

Förankrade rutiner och förenklad hantering kan bidra till ett mer likvärdigt arbete med anmälan om kränkande behandling

Slutsatsen av de erfarenheter som myndigheten gjort under året är att det ofta behöver bli tydligare för skolpersonalen vilka incidenter som ska leda till att en anmälan om kränkande behandling görs.

Skolinspektionens erfarenheter tyder också på att det på vissa skolor finns ett behov av att förenkla arbetssätten och det administrativa förfarandet kring anmälan om kränkande behandling så att det blir mer hanterligt för lärare och annan personal. Myndigheten menar att det är centralt att huvudman och rektor ser till att lärarna har förutsättningar att ta det ansvar som åligger dem, utan att det går ut över det som är deras kärnuppdrag, undervisning. Det ska inte vara upp till enskilda lärare att göra bedömningen av när en anmälan om kränkande behandling ska göras. Att anmälningar görs ska inte heller vara avhängigt den tid som olika lärare har att lägga på anmälningsförfarandet.

Skolinspektionen vill understryka betydelsen av att lärarna även fortsatt agerar på de situationer och konflikter som uppstår i skolans vardag. Detta

⁶⁰ 2 kapitlet 10 § och 6 kapitlet 6–10 §§ skollagen, Skolinspektionens beslut 2015-09-28 med diarienummer 41-2015:5666 samt Skolinspektionens beslut 2016-01-20 med diarienummer 41-2015:6325. Skolverket: <https://www.skolverket.se/styrning-och-ansvar/regler-och-ansvar/ansvar-i-skolfraga/krankande-behandling-mobbning-och-diskriminering>

för att skapa, eller bibehålla, förtroendet för skolans vuxna och för att ha möjlighet att bryta negativa mönster och beteenden. En nedslående erfarenhet är att inkomna uppgifter som rör kränkande behandling ofta visar att utsatta elever uppfattar att det inte spelar någon roll om de berättar för personal, den andra elevens beteende fortsätter ändå. Det framgår också att elevens tillit till skolans vuxna minskar i takt med att utsattheten fortsätter.

Skolinspektionens slutsatser baseras på erfarenheter som gjorts under 2025. Förändringar i regelverket avseende arbetet med kränkande behandling förväntas träda i kraft under 2026.⁶¹

Att kränkningar anmäls skapar möjlighet för huvudmannen att styra om resurser och agera på strukturella problem

Skolinspektionen vill framhålla att syftet med att anmäla kränkningar inte enbart är att ge underlag för utredning om vem som eventuellt blivit utsatt för kränkande behandling och vilka åtgärder som krävs i den enskilda situationen. Rektorn behöver sådan information för att kunna leda verksamheten på ett korrekt och effektivt sätt. Att underlåta att anmäla kränkningar kan medföra att såväl styrningen som resursanvändningen blir ineffektiv.

Därutöver behöver huvudmannen, som har det yttersta ansvaret för arbetet med att motverka kränkande behandling, ges möjlighet att få syn på strukturella problem relaterat till trygghetsarbetet. Anmälningar till huvudmannen kan göra synligt för huvudmannen att det finns behov av att styra om resurser för att komma till rätta med situationen. Skolinspektionens iakttagelser belyser vikten av att huvudmannen har kapacitet att ta emot och analysera den information som begärs in från skolorna. Vidare behöver huvudmannen skapa förutsättningar för rektor och annan personal att hantera administrationen kring anmälningar om kränkande behandling.

Brister i trygghetsarbetet rör ofta det främjande och förebyggande arbetet

När Skolinspektionen genom granskning och tillsyn konstaterar att det finns brister i arbete med trygghet⁶² handlar det som regel inte om total avsaknad av arbete eller insatser. Däremot är arbetet ofta svagt eller outvecklat. Kännetecknande är till exempel att arbetet främst är åtgärdande och till stora delar utgörs av enskilda lärares reaktioner på händelser som inträffar. I stället för att vara främjande och förebyggande är arbetet ofta reaktivt. Lärare kan till exempel uttrycka att deras arbete främst består i att de släcker bränder. På dessa skolor finns inte ett för skolan gemensamt arbetssätt som utgår från en analys av situationen där elevernas upplevelser och behov har kartlagts. Ibland saknar trygghetsarbetet förankring hos skolans personal. Det händer till exempel att lärare inte känner till innehållet i skolans plan mot

⁶¹ Regeringens Lagrådsremiss (2026). *Tid för undervisningsuppdraget*.

⁶² Iakttagelser utifrån Skolinspektionens planerade tillsyn. Se även Skolinspektionen (2020). *Skolors arbete med trygghet och studiero. En tematisk analys utifrån beslut fattade inom regelbunden kvalitetsgranskning 2018–2019*.

kränkande behandling och/eller skolans ordningsregler och att lärare inte heller kan erinra sig att de har deltagit i arbetet med att ta fram dem.

Helhetssyn på skolsituationen behövs för hållbara lösningar

Skolinspektionens samlade erfarenheter från granskning inom olika områden visar på betydelsen av helhetssyn på elevernas skolsituation. Det är centralt för att åstadkomma långsiktig kvalitet i utbildningen både på individnivå och gruppnivå. Stödbehov som inte identifieras och tillgodoses kan till exempel leda till skolmisslyckanden, bristande studiero och i värsta fall till hög skolfrånvaro. Klassrumsklimatet och undervisningssituationen kan också påverkas negativt av att elever ägnar sig åt annat än skolarbetet. När lärare behöver lägga tid på att förhindra ordningsstörningar i klassrummet finns risk att kvaliteten på undervisningen sänks. På samma sätt kan brister i trygghets- och värdegrundsarbetet få direkta konsekvenser för elevers kunskapsutveckling genom att oro och konflikter följer med in i klassrummet och stjälar fokus från undervisningen och elevers lärande.

Elevernas erfarenheter är viktiga för helhetsbilden

För att kunna skapa sig en helhetsbild av elevernas skolsituation är det viktigt att ta del av elevernas upplevelser. Av skollagen framgår att elever ska ges inflytande över utbildningen och ges möjlighet att ta aktiv del i arbetet med att utveckla den.⁶³ Att systematiskt ta del av elevers perspektiv och visa att deras erfarenheter tas på allvar stärker skolans möjligheter att tidigt identifiera problem och anpassa stöd och insatser. Ett tydligt ledarskap och väl genomtänkt undervisning står inte i motsättning till elevdelaktighet. Tvärtom visar både erfarenhet och forskning⁶⁴ att elevinflytande, när det är väl integrerat i det pedagogiska arbetet, bidrar till bättre förutsättningar för lärande och kvalitet.

Skolinspektionens erfarenheter understryker vikten av ett samlat och systematiskt grepp: att trygghet, studiero, stöd, elevers mående och frånvaro hanteras som delar av den helhet de är, med tydlig ansvarsfördelning och förankrade rutiner. När skolor systematiskt tar del av elevers erfarenheter och använder dem i analys och uppföljning ökar möjligheterna att identifiera mönster, prioritera rätt insatser och bygga förtroende för skolans vuxna.

Varaktiga förbättringar och förändringar uppnås sällan genom isolerade insatser. För att ge eleverna goda förutsättningar för lärande krävs att skolans arbete håller ihop helheten. Myndighetens erfarenhet är att huvudman och rektor i sina respektive roller har stor betydelse för att säkerställa att gemensamma arbetssätt får genomslag i hela verksamheten, såväl i klassrummen som i skolmiljön i stort.

⁶³ 4 kap. 9 § skollagen.

⁶⁴ Skolforskningsinstitutets systematiska forskningssammanställningar (2024). *Främja studiero i klassrummet – lärares ledarskap*.

Fler inkomna uppgifter om missförhållanden än tidigare år

De uppgifter om missförhållanden⁶⁵ som kommer till myndigheten bedöms alltid, bland annat utifrån allvaret i den beskrivna situationen. Uppgifterna sätts också i relation till vad som framgår av andra källor till exempel kunskap från tidigare tillsyn, Skolenkäten och officiell statistik. Först därefter beslutas om uppgiften ska leda till en åtgärd från myndighetens sida.

När uppgifter om missförhållanden rör utbildningen generellt hanteras de av Skolinspektionens tillsynsenheter. Uppgifter som rör kränkande behandling av enskilda elever hanteras av Barn- och elevombudet (BEO).⁶⁶ Uppgifter som avser olämplighet eller oskicklighet hos enskilda lärare hanteras av Skolinspektionens tillsynsenheter som skriver förslag på anmälan till lärarnas ansvarsnämnd (LAN). Skolinspektionens rättsenhet beslutar om anmälan.

Under året har det inkommit nästan 7 500 uppgifter om missförhållanden till Skolinspektionen vilket innebär en ökning jämfört med tidigare år.⁶⁷ Skolinspektionen har inte något svar på vad ökningen beror på. Majoriteten av uppgifterna rör i likhet med tidigare år olika typer av missförhållanden i grundskolan⁶⁸ och det är ofta elevers vårdnadshavare som inkommer med

⁶⁵ Uppgifter kan inkomma via allmänheten, vårdnadshavare, skolpersonal, andra myndigheter, media också vidare.

⁶⁶ Vissa individärenden hanteras av Skolinspektionen (och inte av BEO). Det finns också så kallade blandärenden som delas upp mellan BEO och Skolinspektionen.

⁶⁷ Antalet inkomna uppgifter har sedan år 2022 legat på runt 6 000 per år.

⁶⁸ Andel signaler som berör: Grundskolan: 66 %, Gymnasieskolan: 12 %, Förskolan: 8 %, Förskoleklass 3 %, Fritidshem: 2 %, Anpassad grundskola: 2 %, Komvux 2 %, Övrigt, inklusive saknad information: 6 %.

uppgifterna. När det gäller mängden inkomna uppgifter syns inga tydliga mönster varken utifrån geografiskt läge⁶⁹ eller kommungruppsindelning.⁷⁰

Långt ifrån alla inkomna uppgifter leder till att myndigheten inleder en tillsyn. När det gäller uppgifter som rör enskilda barn och elever är huvudregeln att Skolinspektionen endast kan inleda en tillsyn med anledning av inkomna uppgifter, om den enskilde har anmält klagomål till huvudmannen och denna har fått möjlighet att fullgöra sina skyldigheter. Huvudmannen är enligt lag skyldig att ta emot och utreda klagomål.⁷¹ Vad avser uppgifter om enskilda barn och elever anser Skolinspektionen att det ofta är mer effektivt, och mest hjälpsamt för barnet eller eleven, om huvudmannen som har kännedom om situationen ges möjlighet att agera innan Skolinspektionen vid behov tar vid.⁷²

Myndighetens resurser riktas mot uppgifter där tillsyn bedöms vara mest verkningsfullt för aktuella barn och elever. Inkomna uppgifter som inte resulterar i att någon tillsyn inleds sparas och kan, tillsammans med ny information, ligga till grund för framtida inspektioner. Uppgifter som inte faller inom myndighetens tillsynsområde kan överlämnas till annan myndighet som har tillsyn över frågan.⁷³

Uppgiftslämnare riktar ofta kritik mot hur skolan mött behov av stöd och mot hanteringen av upplevda kränkningar

Uppgifterna som kommer till Skolinspektionen sorteras i ett antal beskrivande kategorier. Flest uppgifter inkommer avseende kränkande behandling av enskilda barn och elever. Dessa uppgifter rör både kränkningar barn/elever emellan och uppgift om att barn/elever har utsatts för kränkande behandling av personal. Näst vanligast är uppgifter som beskriver att barns/elevs stödbehov inte har tillgodosetts. Det har också inkommit många uppgifter som beskriver missförhållanden kopplade till trygghet och studiero respektive samverkan mellan skola/förskola och hem. Dessa båda kategorier av uppgifter har ökat markant jämfört med året innan. När det gäller uppgifter om samverkan mellan skola/förskola och hem framgår bland annat att vårdnadshavare uppfattar att viktig information från skolan inte kommit dem till del på rätt sätt utan i stället förts vidare av till exempel andra vårdnadshavare.

Antalet inkomna uppgifter inom kategorin undervisning har också ökat jämfört med 2024. Under denna kategori sorterar bland annat uppgifter

⁶⁹ Här har mängden inkomna uppgifter ställts i relation till befolkningens mängden i varje kommun.

⁷⁰ Här har mängden inkomna uppgifter ställts i relation till befolkningens mängden per kommungrupp.

⁷¹ 26 kap. 3 a § skollagen. Statens skolinspektion får med anledning av inkomna uppgifter från en enskild om en utbildning inom skolväsendet inleda tillsyn som rör ett enskilt barn eller en enskild elev endast om 1. den enskilde har anmält klagomål till huvudmannen och denne har fått möjlighet att fullgöra sina skyldigheter enligt 4 kap. 7 och 8 §§, eller 2. det finns särskilda skäl.

⁷² Se även Skolinspektionen (2020). *Klagomål mot utbildningen. Huvudmäns organisation och tillvägagångssätt*.

⁷³ Detta gäller när det handlar om mycket allvarliga uppgifter.

relaterat till skolans tillsynsansvar över elever⁷⁴. I flera fall framgår att uppgiftslämnaren är kritisk till hur skola, förskola eller fritidshem tar hand om barnen och säkerställer att de är trygga och inte skadar sig själva eller varandra. I vissa fall framgår att det är bristande personalresurser som ligger bakom de missförhållanden som uppgiftslämnaren beskriver. En uppgiftslämnare, som uppger sig arbeta på förskola, beskriver exempelvis att besparingar inneburit att hen varken har möjlighet att sköta arbetet på det sätt hen önskar eller till pauser. En annan uppgiftslämnare, som uppger sig arbeta på fritidshem, beskriver att hen återkommande är ensam rastvakt för upp till 60 barn.

Uppgifter som avser olämpliga beteenden eller agerande hos skolans ledning eller personal har ökat

Antalet inkomna uppgifter om att skolans ledning eller lärare och förskollärare inte fullgör sina uppdrag har ökat kraftigt jämfört med 2024. Uppgiftslämnare beskriver en stor variation av problematiska ageranden. Ett par exempel är att lärare använt tveksamma metoder för att få eleverna att vara tysta och att lärare har utsatt elever för negativ särbehandling på grund av hudfärg och etnicitet. När det gäller rektorer finns exempel där uppgiftslämnaren beskriver att rektorns beteende varit aggressivt eller kränkande mot skolans elever. Det finns också exempel där uppgiftslämnaren menar att skolans rektor står för ett ledarskap som hämmar delaktighet, samarbete och ett sunt arbetsklimat.

Även antalet inkomna uppgifter om att personal har utsatt elever för kränkande behandling har ökat något jämfört med 2024.

Ibland ställs lärare inför situationer där olika elevers intressen behöver vägas mot varandra

Det är inte ovanligt att lärare hamnar i utmanande situationer där olika avvägningar måste göras och där olika elevers intressen kan behöva ställas mot varandra. I vissa fall kan det vara svårt att avgöra om läraren agerat på ett sätt som är befogat, proportionerligt och ryms inom ramen för tillsynsansvaret.

I ärenden som avser elevers utsatthet för kränkande behandling av personal, skiljer sig ofta uppgiftslämnarens bild av händelsen mot huvudmannens bild av samma situation i delar som är väsentliga för ärendets bedömning. Medan många uppgiftslämnare naturligt fokuserar på vad som har hänt med barnet eller eleven och hur lärarens agerande har påverkat hen kan huvudmännen, som oftast har kännedom om händelserna, å sin sida belysa varför personal agerat som de har gjort. En situation där en lärare har tagit tag i en elev på ett sätt som uppges ha framkallat smärta kan till exempel förklaras av att läraren försökt hindra eleven från att skada sig själv eller andra elever. Det finns exempel där klassrumssituationer har bedömts som ohållbara för att

⁷⁴ Med tillsynsansvar avses att elever står under betryggande tillsyn under skoltid och vid aktiviteter som anordnas av skolan såsom raster och utflykter.

en elev har betett sig på ett utåtagerande sätt mot personal eller andra elever, exempelvis genom att kasta eller sparka på saker. Personal har, efter upprepade tillsägelser, sett sig tvungna att ta tag i elevens armar och leda ut hen från klassrummet.

Vanligare att inkomna uppgifter om utsatthet för kränkande behandling handlar om pojkar än om flickor

Under året har BEO hanterat närmare 2 500 uppgifter om kränkande behandling av enskilda elever vilket innebär att det skett en ökning jämfört med tidigare år.⁷⁵ En övergripande iakttagelse är att uppgifter som inkommer till myndigheten oftare rör pojkars utsatthet än flickors. Det kan tyckas förvånande då en nyligen publicerad rapport från Friends visar att flickor är cirka en och en halv gång så utsatta för mobbing som pojkar.⁷⁶ En förklaring, som nämnts tidigare, skulle kunna vara att flickors konflikter kan ta sig uttryck på sätt som kan vara svårare för vuxna att upptäcka och agera på.⁷⁷

De inkomna uppgifterna om enskilda elever rör i likhet med tidigare år framför allt elever i grundskolan.⁷⁸ Tendensen är att antalet inkomna uppgifter om flickors utsatthet för kränkande behandling har ökat mer än motsvarande uppgifter om pojkar.⁷⁹

Tillsyn av kränkande behandling av enskilda barn och elever leder ofta till att brist konstateras

Barn- och elevombudet

Uppgifter som avser kränkande behandling av enskilda barn och elever⁸⁰ hanteras alltid av Barn och elevombudet, BEO. BEO:s utredningar är avgränsade till enskilda elevers utsatthet samt till om huvudmannen har agerat på ett adekvat sätt i de fall en elev har upplevt sig utsatt eller har utsatts för en kränkning.⁸¹ BEO kan även kräva skadestånd för elever som varit utsatta för kränkningar och föra elevers talan vid en domstolsprocess. BEO:s utredningar avser såväl kränkningar elever emellan som fall där elever uppfattar sig kränkta av en personal. BEO är en del av Skolinspektionen, men är självständiga i sitt beslutsfattande.

Som tidigare beskrivits leder inte alla inkomna uppgifter till att Skolinspektionen inleder en tillsyn⁸² men i de fall en sådan inleds konstateras ofta

⁷⁵ Antalet brukar ligga på runt 2 000 per år och har så gjort sedan år 2022.

⁷⁶ Friends (2505). *Trygghet, tillit och tillhörighet. En rapport om våldet i skolan. Och lösningarna som faktiskt fungerar*, s. 14.

⁷⁷ Se avsnittet Flickors konflikter och otrygghet passerar mer obemärkt förbi än pojkars.

⁷⁸ Av 2 500 inkomna uppgifter till BEO avser 1 900 grundskolan.

⁷⁹ I många av de inkomna uppgifterna saknas uppgift om kön på den utsatta eleven. Av de uppgifter där kön framgår kan myndigheten konstatera att uppgifter som berör flickors utsatthet har ökat mest.

⁸⁰ För ökad läsbarhet skriver vi fortsättningsvis bara ut elever men det är barn och elever som avses.

⁸¹ I de utredningar som görs inom ramen för Skolinspektionens regelbundna tillsyn, är skolans arbete mot kränkande behandling i fokus, inte enskilda elevers utsatthet.

⁸² Totalt har BEO fattat 207 beslut efter fullständig utredning (det vill säga en tillsyn som inletts och prövats i sak. En tillsyn som öppnas kan också avvisas, avskrivas eller överlämnas).

brist. I 90 procent av de ärenden som BEO prövat i sak kopplat till elevers utsatthet för kränkande behandling av en annan elev har brist konstaterats.⁸³ Motsvarande andel i ärenden som avser att en elev har utsatts för kränkande behandling av personal⁸⁴ är närmare 60 procent.

Åtta av tio tillsynsärenden där en elev uppges blivit utsatt för kränkande behandling av personal avser en pojkes utsatthet

BEO:s tillsyner handlar oftare om pojkars utsatthet än om flickors.⁸⁵ I drygt åtta av tio ärenden som har prövats i sak avseende elevers utsatthet för kränkande behandling av personal är det en pojkes utsatthet som utreds. Även när det gäller tillsyn av kränkande behandling elever emellan avser en större andel av tillsynerna pojkars utsatthet än flickors.⁸⁶ Resultaten ligger i linje med hur det har sett ut tidigare år.

Kränkningar tar sig olika uttryck utifrån elevers ålder och kön

Kränkande behandling kan ta sig olika uttryck. Fysiska kränkningar som slag, sparkar och knuffar förekommer framför allt i grundskolans lägre årskurser och det är vanligare att pojkar både utsätts och utsätter andra för den typen av behandling.⁸⁷ Som tidigare nämnts är det är vanligare att flickor utsätts för psykiska kränkningar såsom utfrysning och ryktesspridning av andra elever. Verbala kränkningar som till exempel nedsättande kommentarer tycks vara lika vanligt förekommande oavsett ålder och kön. Ibland handlar utsattheten även om att en elevs saker förstörs av andra elever, till exempel att något som eleven själv gjort rivits sönder eller att hens ägodelar har saboterats. I de ärenden som BEO utreder finns vanligen en historia av en längre tids utsatthet.

För att kunna agera kraftfullt behöver huvudmannen ges möjlighet till överblick

I ärenden som rör elevers utsatthet för kränkande behandling tar BEO alltid kontakt med huvudmannen för den skola som kränkningen kan kopplas till. En erfarenhet när det gäller utredningar som avser kränkande behandling elever emellan, är att huvudmannen vanligen känner till åtminstone vissa av händelserna och kan bekräfta att kränkningar har ägt rum. Samtidigt saknar huvudmannen ofta kännedom om samtliga inträffade händelser – trots att det finns uppgifter som visar att skolan har fått information om dem. Sådana uppgifter kan exempelvis framgå av mejl från vårdnadshavare till lärare eller av lärares dokumentation, till exempel pedagogiska bedömningar. Det förekommer också att rektorer, trots att de har fått kännedom om en elevs upplevelse av utsatthet, inte skyndsamt anmält det vidare till huvudmannen. För

⁸³ Totalt 97 beslut efter fullständig utredning.

⁸⁴ Totalt 113 beslut efter fullständig utredning.

⁸⁵ För helåret 2025: 148 utredningar gällande pojkar och 56 utredningar gällande flickor.

⁸⁶ 97 fullständiga utredningar har genomförts. 39 avsåg en flickas utsatthet (40 %) och 56 avsåg en pojkas utsatthet (58 %). I två fall framgick inte elevens kön.

⁸⁷ Analysen baseras på inkomna uppgifter om missförhållanden och omfattar endast ärenden där årskurs och kön angivits.

att kunna vidta tillräckliga åtgärder är det centralt för huvudmannen att ha hela bilden.

Ibland saknas viktig information i huvudmannens utredningar

BEO:s erfarenhet är att vissa utredningar som genomförs av huvudmän avslutas så snart det bedöms att en elev har utsatts för kränkande behandling. Ibland saknas dock viktiga detaljer om det aktuella händelseförloppet och en beskrivning av vad som framkommit i samtal med elever eller personal som varit iblandade i eller bevittnat händelsen. Det förekommer också att huvudmän har underlåtit att utreda händelser för att de skett efter skoltid eller för att incidenten, enligt huvudmannen, har handlat om ett ömsesidigt bråk. Skolinspektionen vill betona att skolan alltid är skyldig att ingripa mot kränkningar när dessa har koppling till verksamheten och att en elevs delaktighet i en konflikt inte utesluter att hen också har utsatts för kränkande behandling.⁸⁸

För att huvudmannen ska kunna konstatera om kränkande behandling har förekommit, och se till att åtgärder vidtas, behöver det finnas tillräcklig information att utgå ifrån. BEO erfar att åtgärder mot kränkande behandling som inte föregås av adekvat utredning och analys riskerar att ge låg träffsäkerhet, särskilt när en elevs utsatthet är omfattande. Vid upprepade kränkande behandling kan huvudmän behöva se till att en samlad och grundlig utredning av elevens skolsituation genomförs för att komma till rätta med situationen.

För att kunna konstatera brister i åtgärdsskyldigheten behöver myndigheten först kunna konstatera att kränkande behandling har förekommit. Brister i åtgärdsskyldigheten är, liksom brister i anmälnings- och utredningsskyldigheten, omständigheter som kan ge rätt till skadestånd för ett barn eller en elev.

Ökad involvering av elever kan ge bättre kvalitet i huvudmannens utredningarna och leda till mer verkningsfulla insatser

Myndighetens tillsyn visar i många fall att huvudmän kan återge exempel på insatser som vidtagits med anledning av elevers utsatthet. Dessa får dessvärre långt ifrån alltid avsedd effekt. En återkommande iakttagelse är att kvaliteten i huvudmannens utredningar relaterat till kränkningar skulle kunna öka om huvudmannens utredning tog ett bredare grepp om situationen. Med en bättre förståelse för det inträffade ökar möjligheten att ta fram verkningsfulla åtgärder som varaktigt motverkar att liknande situationer uppstår igen. Den utsatta eleven, och/eller hans vårdnadshavare skulle kunna involveras mer och utredningarna skulle också kunna ha ett mindre ensidigt fokus på att klargöra förloppet vid enskilda händelser.

⁸⁸ 6 kap. 10 § skollagen.

Antalet anmälningar till Lärarnas ansvarsnämnd har ökat över tid

Lärarnas ansvarsnämnd – LAN

Endast Skolinspektionen kan göra anmälningar till Lärarnas ansvarsnämnd LAN, och yrka att en legitimerad lärare eller förskollärare⁸⁹ ska meddelas en varning eller att legitimationen ska återkallas.

Det är LANs uppgift att pröva Skolinspektionens anmälningar rörande lärares och förskollärares oskicklighet eller olämplighet. LANs prövning kan leda till att den legitimerade varnas eller till återkallelse av legitimation.

Under 2025 har Skolinspektionen öppnat totalt 147 ärenden gällande legitimerade lärares och förskollärares lämplighet och skicklighet vilket är fler än både 2023 och 2024.⁹⁰ Av de beslut som fattats under 2025 har 37 ärenden resulterat i att Skolinspektionen gjort en anmälan till LAN. Antalet anmälningar som Skolinspektionen gör till LAN har ökat över tid.⁹¹

Ungefär lika vanligt att Skolinspektionen yrkar varning som återkallelse av legitimation

I lite mer än hälften av årets anmälningar har Skolinspektionen yrkat att aktuell lärare ska meddelas en varning och i övriga fall i första hand att lärarens legitimation ska återkallas.⁹² Ofta beslutar LAN i enlighet med vad Skolinspektionen yrkat.

Olämplighet den vanligaste grunden för anmälan till LAN

Den allra vanligaste grunden för LAN-anmälan 2025 är att Skolinspektionen gjort bedömningen att aktuell lärare är olämplig att bedriva undervisning.⁹³ Den bedömningen har gjorts i 27 av årets 37 anmälningar till LAN. Majoriteten av ärendena avser en manlig lärare.⁹⁴ Exempel på olämpliga beteende som har föranlett anmälan till LAN kan hämtas från såväl förskolan som grundskolan och gymnasieskolan.

Många av de ärenden som föranlett anmälan till LAN har rört brister i lärares bemötande, kränkningar och/eller oproportionerliga fysiska ingripanden eller ageranden gentemot elever. Det förekommer att lärare som agerat på olämpliga sätt använt sig av sociala medier eller digitala plattformar och det

⁸⁹ För ökad läsbarhet skriver vi fortsättningsvis bara ut lärare och lärarlegitimation men både yrkeskategorin förskollärare och lärare samt såväl förskollärlärligitation som lärarlegitimation avses.

⁹⁰ Av dessa har ett antal utretts och avslutats utan att någon anmälan gjorts till LAN då utredningen visade att det saknades grund för anmälan. Antal registrerade ärenden år 2025: 147, år 2024: 115, år 2023: 123.

⁹¹ År 2025: 37 anmälningar till LAN, år 2024: 34 anmälningar till LAN, år 2023: 21 anmälningar till LAN, år 2022: 23 anmälningar till LAN, år 2021: 22 anmälningar till LAN.

⁹² Skolinspektionen har yrkat att läraren ska meddelas varning i 20 ärenden och återkallelse i 17 ärenden.

⁹³ Renodlad olämplighet i 22 ärenden och inslag av olämplighet i ytterligare 5 ärenden.

⁹⁴ 31 av de 37 aktuella lärarna är män.

finns även exempel där lärare chattat med fiktiva barn och skickat sexuella meddelanden till dem och försökt få dem att posera sexuellt. I ett flertal ärenden har lärare haft ett närgånget beteende gentemot elever, och till exempel gjort sexuella anspelningar eller rört vid eleverna på ett sätt som de upplevt som obehagligt. Det har även förekommit uppgift om att lärare inte förmedlat respekt för mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar.

Det förekommer också att oskicklighet i yrkesrollen, ibland i kombination med olämplighet eller en sjukdom som påverkar yrkesutövandet, utgör grund för anmälan till LAN.⁹⁵ I flera fall ligger också en eller flera brottmålsdomar till grund för Skolinspektionens anmälan.⁹⁶

Vid allvarliga brott yrkar Skolinspektionen att LAN ska återkalla legitimationen

I de fall grund för anmälan till LAN är att läraren har dömts för ett eller flera grövre brott har Skolinspektionen yrkat att lärarens legitimation ska återkallas.⁹⁷ Det gäller till exempel brott som misshandel eller sexualbrott. I några fall förekommer att myndigheten yrkat att lärare, trots att de dömts för brott, ska meddelas en varning. I dessa fall handlar det om brott av något mindre allvarlig karaktär, till exempel att läraren har dömts för olaga hot mot elev.

Hög komplexitet innebär tidskrävande utredningar

Skolinspektionen har i sin anmälan till LAN en så kallad åberopsplikt vilket innebär att endast omständigheter som direkt går att styrka kan läggas till grund för ett yrkande om återkallelse av en lärares legitimation eller varning. Myndigheten är därför i hög grad beroende av att få tillgång till uppgifter från andra, exempelvis arbetsgivares dokumentation och kollegors utsagor. Detta gäller särskilt i de fall utredningarna rör oskicklighet och/eller kännetecknas av att ord står mot ord.

LAN-ärenden är ofta komplexa till sin karaktär. Det är exempelvis vanligt att samma ärenden gäller både oskicklighet och olämplighet samt att respektive ärende omfattar flera händelser och omständigheter. Dessutom kan ett och samma ärende omfatta händelser och omständigheter som har inträffat i olika skolformer, med delvis överlappande och delvis olika regelverk. Bedömningen behöver alltid göras utifrån sammanhang. Skarpa tillsägelser av en elev kan till exempel vara proportionerligt utifrån tillsynsansvaret i en situation men inte i en annan. Ofta måste också äldre händelser vägas mot senare ageranden och eventuella förbättringar. Att arbetsgivare noga har dokumenterat händelser och, i förekommande fall, vilka åtgärder som vidtagits över tid är av avgörande betydelse.

Att utreda omständigheter, samla in och kommunicera underlag tar tid. Detta gäller särskilt i ärenden gällande olämplighet och/eller oskicklighet där

⁹⁵ Se även Skolinspektionens Årsredovisning 2025, s. 31.

⁹⁶ Det gäller i 7 av 37 LAN-anmälningar.

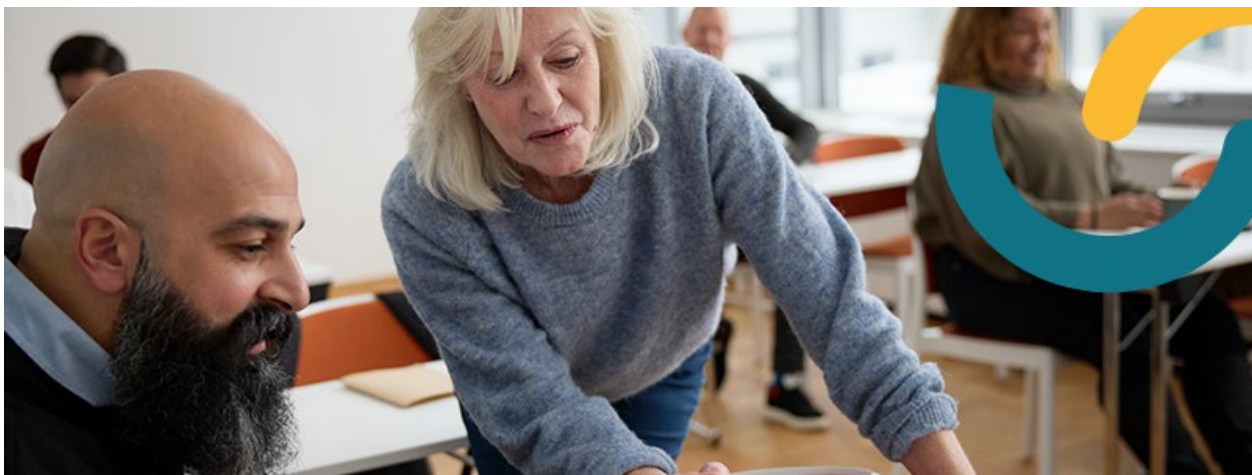
⁹⁷ Återkallelse av lärarlegitimation i 5 av 7 ärenden.

underlag ofta måste hämtas in från flera arbetsgivare. I dessa fall framkommer ofta nya uppgifter under utredningen som i sin tur behöver utredas. En lång väntan på domar, speciellt om de prövas i flera instanser, bidrar till att handläggningstiden kan bli utdragen framför allt i ärenden om olämplighet på grund av brott där det krävs en lagakraftvunnen dom innan en anmälan kan göras till LAN.

Att handläggningstiderna tenderar att dra ut på tiden är problematiskt utifrån flera perspektiv. Lagstiftningen syftar till att motverka att olämpliga eller oskickliga lärare arbetar med barn och elever. För den enskilde läraren blir väntan på ett ingripande besked ofta lång.

De senaste årens ökning av antalet anmälningar har inneburit en utmaning för myndigheten. Under 2025 har Skolinspektionen därför genomfört vissa förändringar i arbetssätten för att säkerställa att myndigheten arbetar på ett effektivt sätt.

Utbildningens kvalitet inom komvux

Skolinspektionen har de senaste åren förstärkt granskningen inom komvux⁹⁸ och har under 2025 genomfört tre tematiska kvalitetsgranskningar och därutöver fattat 70 tillsynsbeslut på verksamhetsnivå.

Två av tre kvalitetsgranskningar inom komvux har berört utbildning på entreprenad då myndighetens erfarenhet pekar på särskilda risker där.⁹⁹ Sammantaget har 70 komvuxverksamheter på skolnivå och 64 huvudmän berörts av myndighetens granskning under året. Brister har konstaterats i drygt hälften, 44 av 70, av de verksamheter som omfattats av tillsyn¹⁰⁰.

Komvux har central roll för kompetensförsörjningen men kvaliteten är i flera delar svag

Komvux har en alltmer central roll i det svenska utbildningssystemet. I takt med att arbetslivet förändras, med nya yrken och kompetenskrav, har komvux blivit en nyckel för både individens möjligheter och samhällets behov av kompetens. För många vuxna är komvux också en andra chans, en väg tillbaka till studier, arbete eller en möjlighet till omskolning.

Flexibiliteten i regelverket, med möjlighet att kombinera utbildningar, studietakt och studieformer, innebär att komvux utgör en verksamhet där huvudmännen har stort handlingsutrymme men också ett stort ansvar. Skolinspektionens granskningar visar, likt tidigare år, att friutrymmet inte alltid motsvaras av tillräcklig styrning och uppföljning. En konsekvens av detta är

⁹⁸ Genom en instruktionsändring 2022 tydliggjordes att myndighetens tillsyn inom komvux ska utövas på huvudmannanivå och skolnivå, tidigare framgick att den löpande tillsynen av vuxenutbildningen i huvudsak skulle ske på huvudmannanivå.

⁹⁹ Skolinspektionen (2025). *Rektors arbete för rättvisande och likvärdiga betyg i komvux vid entreprenad* samt Skolinspektionen (2025). *Huvudmannens ansvar för kvaliteten i utbildningar inom komvux på entreprenad genom avtal*.

¹⁰⁰ Gäller planerad, riktad och tematisk tillsyn.

stora skillnader mellan kommuner¹⁰¹, mellan anordnare, och ytterst i elevernas möjligheter.¹⁰² Flera av de slutsatser som konstaterades i föregående årsrapport har fått ytterligare stöd i de granskningar som genomförts under året.

Komvuxelever ges inte likvärdiga förutsättningar

Iakttagelser från flera granskade områden visar sammantaget att komvuxelever inte ges likvärdiga förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Kvaliteten hänger ofta samman med huvudmannens förmåga styra och följa upp arbetet. Samtidigt förefaller komvux reglering och genomförande innebära utmaningar för dem som verkar inom systemet. Inte minst vad gäller att tydliggöra vilka krav och förväntningar som ställs på olika aktörer och nivåer. Detta drabbar ytterst eleverna och vilken kvalitet de möter i utbildningen.

Risk för otydlighet avseende roller och uppgifter när komvux bedrivs på entreprenad

Det är alltid kommunen som huvudman som är ytterst ansvarig för komvux. Det innebär att utöver ansvar för att utbildningen genomförs i enlighet med författningarna, ansvarar kommunen även för att följa upp och utveckla kvaliteten inom verksamheten. Det är samtidigt vanligt att utbildning inom komvux anordnas, genom att använda entreprenadavtal. År 2024 registrerades cirka 1,1 miljoner kursdeltagartillfällen i komvux. Nästan hälften genomfördes hos enskilda utbildningsanordnare¹⁰³. Antalet enskilda utbildningsanordnare varierar stort mellan kommuner. I en av myndighetens granskningar varierade antalet upphandlade utförare hos en kommun från en enstaka till närmare trettio.¹⁰⁴ I de fall utbildningen genomförs av en enskild utbildningsanordnare kan vissa centrala funktioner, som till exempel rektorsuppgifter, vara överlämnade på entreprenad eller helt eller delvis vara kvar hos kommunen. Komvuxverksamhet kan också ske i samverkan mellan kommuner.

När utbildningen genomförs på entreprenad kan vissa utmaningar uppstå. Till exempel kan strukturen, skapa otydlighet i fråga om fördelning av uppgifter om en extern utförare ansvarar för det praktiska genomförandet medan kommunen bär det juridiska ansvaret. Granskning ger exempel på frågor som kan falla mellan stolarna mellan den kommunala huvudmannen och den upphandlade utföraren. Det handlar till exempel om vem som tar ansvar för revidering av elevernas individuella studieplaner eller vem som tar ansvar för uppföljning av arbetet med betygssättning.¹⁰⁵ Samtidigt kan anlita av externa utbildningsaktörer vara ett effektivt sätt att säkra utbildningsutbud – särskilt vid snabbt uppkomna kapacitetsbehov. Myndighetens iakttagelser

¹⁰¹ Även kommunalförbund och regioner kan vara huvudman för kommunal vuxenutbildning.

¹⁰² Skolinspektionens Årsrapport 2024, s. 10, 39–43.

¹⁰³ Skolverket (2025). *Elever och studieresultat i kommunal vuxenutbildning 2024*, s. 16 och 24

¹⁰⁴ Skolinspektionen (2025). *Huvudmannens ansvar för kvaliteten i utbildningar inom komvux på entreprenad genom avtal*.

¹⁰⁵ Skolinspektionen (2025). *Rektors arbete för rättvisande och likvärdiga betyg i komvux vid entreprenad*.

riktar sig inte mot entreprenad i sig, utan mot styrning, ansvar och uppföljning för att säkra elevers rätt till likvärdig, rättssäker utbildning oavsett utförare.

Bristfällig helhetssyn och uppföljning gör att svagheter kan leva kvar över tid

I granskning framkommer att kommuner, inom vissa delar, kan behöva höja ambitionsnivån för den verksamhet som bedrivs på entreprenad och att det ibland förekommer okunskap om det ansvar kommunen fortsatt har. Det kan även konstateras att kommuner som granskats, i låg utsträckning tar ansvar för kvaliteten i den utbildning som bedrivs på entreprenad. Av 30 granskade huvudmän bedömdes drygt hälften i låg utsträckning ta ett sådant ansvar. De avtal som tecknats mellan kommunen och utföraren utgör till exempel sällan ett tillräckligt stöd för uppföljningsarbete. I granskning framkommer det att det är ovanligt att kommuner uttrycker kvalitetskrav i avtalen vid upphandling av exempelvis arbetsplatsförlagt lärande, apl och validering eller krav avseende hur mycket undervisningstid som eleverna ska få. Det är också tydligt att avtalen sällan har någon framträdande roll i uppföljningsarbetet eller att de styrande funktionerna inom kommunen uttrycker några konkreta förväntningar eller önskemål om hur komvux som bedrivs på entreprenad ska följas upp. Möjligheten att utveckla utbildningen minskar därmed.

Helhetssyn på utbildningen saknas ofta i uppföljningen

I granskning framkommer vidare att dialogen som del av uppföljningen mellan huvudmän och enskilda utbildningsanordnare sällan används för att systematiskt följa upp och utveckla utbildningens och undervisningens kvalitet. I stället tenderar samtalen att kretsa kring enskilda elevärenden och dagsaktuella frågor, snarare än målen för utbildningen och dess resultat på övergripande nivå.¹⁰⁶ Uppföljningsdialogen styrs i stället lätt mot akuta klagomål, praktiska arrangemang kopplade till exempel nationella prov och individuella stödinsatser, medan frågor om undervisningens kvalitet, uppföljningsresultat och gemensamma utvecklingsåtgärder hamnar i skymundan.¹⁰⁷

En skolform – två styrlogiker

Det är tydligt att komvux rymmer olika styrlogiker som behöver samverka. När utbildningen bedrivs i kommunens egen regi sker utbildning och undervisningen inom ramen för den kommunala skolorganisationens strukturer och kontrollsystem. När samma utbildning i stället utförs av en extern aktör gäller delvis andra förutsättningar, där upphandling, avtal och uppföljning blir centrala verktyg. Båda modellerna ryms inom skolformen, men de kan antas bygga på olika styrprinciper. Den ena på förvaltningslogik och den andra på marknadslogik, vilket ställer höga krav på att ansvar,

¹⁰⁶ Skolinspektionen (2025). *Huvudmannens ansvar för kvaliteten i utbildningar inom komvux på entreprenad genom avtal*, s. 18–19.

¹⁰⁷ Ibid. s. 18–19.

kvalitet och rättssäkerhet hålls samman. Granskning visar att detta varierar mellan olika kommuner.

Kvaliteten i utbildningens genomförande varierar

När ansvar för uppgifter och uppföljning inte är tydligt riskerar det att märkas i undervisningen.

Myndighetens erfarenheter indikerar att skillnaderna inte enbart finns mellan kommuner utan även mellan olika utbildningar. Bilden som framkommer är i vissa fall undervisning som till stor del består av självständigt arbete på distans utan regelbunden kontakt med lärare. Samtidigt får andra elever i närliggande kommuner, eller på andra utbildningar, ett omfattande lärarstöd. Liknande skillnader har noterats i hur undervisningen planeras och följs upp.

Otydlighet i delar som rör beslut om apl riskerar äventyra kvaliteten i utbildningen

Arbetsplatsförlagt lärande, apl, är den del av utbildningen inom yrkesutbildningar i komvux som sker på en arbetsplats. Inom ramen för sammanhållna yrkesutbildningar utgör apl en central del. Syftet med apl är att eleven ska bli väl förberedd för ett yrke.¹⁰⁸ Under året har flera brister konstaterats avseende rektorsbeslut som ligger till grund för apl. Utan ett korrekt beslut om apl kan det bli otydligt för handledare, elever och betygssättande lärare vad elever ska lära sig på apl. Det kan i sin tur leda till att elever inte genomför vissa kursmoment på apl, och inte heller i den övriga utbildningen.¹⁰⁹

En tänkbar förklaring till bristerna inom apl är den otydlighet som kan uppstå i ansvarsfördelning mellan olika aktörer och i vaga eller otydliga avtal, vilket också bekräftas inom tillsyn. I ett fall, i fråga om vem som ansvarar för tillgång till apl-platser, framkom att kommunen hänvisade utföraren medan utförare, å sin sida, uppgav att tillgång till apl-plats och handledning inte ingick i avtalet med kommunen.

Andra exempel rör rektors svaga styrning för den utbildning som bedrivs genom apl. I ett fall är det tydligt att rektor inte har beslutat om vilka delar av nivån i ämnet som ska förläggas till apl eller att de nivåer som är tänkta att ingå i apl har bekräftats som möjliga att genomföra på den tänkta arbetsplatsen. Andra exempel är lärare som uppger att det inte är ämnesplanen eller elevens studieplan som styr besluten utan snarare vad företagen kan erbjuda. Vidare finns exempel som visar att elever genomför apl i nivåer i ämnen som redan är avslutade och betygssatta och att eleverna uppger att det är otydligt vad som gäller kring apl. Bilden som framträder av apl bekräftar det som beskrivits inledningsvis i kapitlet, att svag styrning riskerar få konsekvenser för den utbildning som möter eleverna.

¹⁰⁸ [Arbetsplatsförlagt lärande \(apl\) - Skolverket](#).

¹⁰⁹ Skolinspektionen (2025). *Arbetsplatsförlagt lärande inom barn- och fritid i kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå*, s. 7.

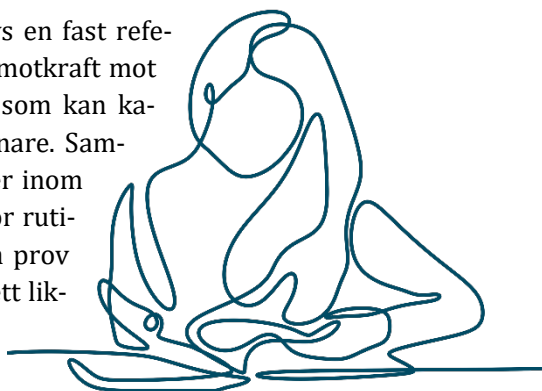
Svagheter i betygssättningen och viss osäkerhet kring genomförandet av nationella prov

Betygssättningen är nära kopplad till undervisningens kvalitet på så vis att hur undervisningen planeras, genomförs och följs upp påverkar vilka underlag lärarna har för att bedöma elevernas kunskaper. Med begränsad undervisningstid eller små möjligheter till lärarkontakt riskerar bedömningen av elevers kunskaper bli mer osäker.¹¹⁰ Årets granskning visar dessvärre att även otydliga arbetsprocesser riskerar påverka kvaliteten i betygssättningen ytterligare.

I granskning av betygssättning vid entreprenad framkommer att många rektorer som omfattades av granskningen saknar tillräckliga rutiner och arbetsätt för att säkerställa rättvisande och likvärdig betygssättning. Ansvaret för bedömning och betyg är vanligen delat mellan kommun och utbildningsanordnare, utan tydliga processer för samverkan. Det finns en osäkerhet bland kommunala rektorer kring hur nära de kan och ska följa lärarnas betygssättning när lärarna inte är deras direkta medarbetare. Osäkerheten bottnar dels i otydliga avtal om rektors ansvar, dels i upplevt svagt mandat, även i fall där avtalen är tydliga i frågan. Konsekvensen blir att anordnare i praktiken tolkar och tillämpar betygsbestämmelser utan att kommunen systematiskt följer upp om tillämpningen ligger i linje med styrdokumentet.¹¹¹

För att främja en likvärdig betygssättning behövs en fast referenspunkt. Där fyller nationella prov rollen som motkraft mot betygsglidning. De ger ett gemensamt underlag som kan kalibrera bedömningen över tid och mellan anordnare. Sammantaget visar emellertid granskning att rektorer inom komvux behöver ta ett större, tydligare ansvar för rutiner, genomförande och uppföljning av nationella prov för att de ska kunna beaktas särskilt beaktas på ett likvärdigt sätt vid betygssättning. I hälften av 30 granskade verksamheterna konstaterades brister. Några övriga iakttagelser som gjorts i denna granskning är också att ett stort ansvar läggs på lärare att ensamma bygga upp strukturer och rutiner kring arbetet med nationella prov och betygssättning. Det tycks finnas osäkerhet både vad som gäller kring genomförandet av nationella prov och arbetet med att motverka fusk.¹¹²

Myndighetens samlade erfarenhet visar också att svag uppföljning och bristande återkoppling mellan olika nivåer såsom rektor, lärare och anordnare, är en återkommande orsak till svag likvärdighet inom bedömning och betygssättning. Enligt utsagor från kommunala rektorer och skolchefer finns bland annat risker kopplade till ekonomiska incitament som till exempel

¹¹⁰ Skolinspektionens årsrapport 2024.

¹¹¹ Skolinspektionen (2025). *Rektors arbete för rättvisande och likvärdiga betyg i komvux vid entreprenad*.

¹¹² Skolinspektionen (2025). *Användning och genomförande av obligatoriska nationella prov i kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå*.

ersättningsmodeller kopplade till betyg eller genomströmning vilket på olika sätt kan påverka betygsprocessen¹¹³.

Strukturella problem inom komvux kvarstår och flera av dem kommer att adresseras i en statlig utredning

Skolinspektionens samlade erfarenheter från granskning inom komvux 2025 visar att flera av de iakttagelser som lyftes i årsrapporten 2024 står fast.

Erfarenheter från både tillsyn och kvalitetsgranskning visar att den sammanhållna styrningen av komvux behöver stärkas i flera delar. Ledning, ansvar för uppdrag och uppföljning är ofta otydligt, särskilt när utbildningen bedrivs på entreprenad. Flera huvudmän förlitar sig på anordnarnas egenkontroller utan att själva analysera resultaten eller följa upp kvaliteten på ett systematiskt sätt.¹¹⁴ Avtalen som reglerar kvaliteten på den utbildning eleverna ska garanteras är i flera fall för allmänt hållen för att fungera som stöd för uppföljning.¹¹⁵ Vissa avtal ger högre ersättning när elever blir godkända. Även om de flesta skolchefer och kommunala rektorer uppger att de inte ser risker med sådana incitament beskriver flera att ersättningsmodellerna riskerar att driva mot mer generös betygssättning, något som kan riskera en rättvisande och likvärdig bedömning.¹¹⁶ Svag kvalitet inom flera granskade områden indikerar därmed att syftet med komvux försvagas och att elever inte får den utbildning de har rätt till.

Höga krav på utförare kan leda till färre anbud och komvux riskerar hamna i skymundan bland övriga skolformer

Det är inte ovanligt att kommunen har få eller otydliga förväntningar på komvux som skolform. Företrädare för kommunen beskriver att det varken från den politiska nivån eller från förvaltningen uttrycks några konkreta förväntningar eller önskemål om verksamheten.¹¹⁷ En intressant iakttagelse är att vissa huvudmän lyfter risker med att ställa allt för konkreta krav på utförarna. Detta, menar företrädare för kommuner, kan leda till att anordnarna säger upp avtal eller inte lämnar några anbud. Det finns exempel där specifika krav på undervisningens genomförande tagits bort då ingen av anbudsgivarna klarade av att tillgodose kraven.

Företrädare för kommunen beskriver också att komvux utgör en förhållandevis liten del av deras totala ansvar, att andra skolformer prioriteras och att kunskapen om komvux är begränsad. Flera uppger också att verksamheten

¹¹³ Skolinspektionen (2025). *Rektors arbete för rättvisande och likvärdiga betyg i komvux vid entreprenad*.

¹¹⁴ Ibid.

¹¹⁵ Skolinspektionen (2025). *Huvudmannens ansvar för kvaliteten i utbildningar inom komvux på entreprenad genom avtal*.

¹¹⁶ Skolinspektionen (2025). *Rektors arbete för rättvisande och likvärdiga betyg i komvux vid entreprenad*.

¹¹⁷ Skolinspektionen (2025). *Huvudmannens ansvar för kvaliteten i utbildningar inom komvux på entreprenad genom avtal*.

skött sig självständigt över tid, utan att man upplevt några problem.¹¹⁸ Sammantaget leder detta till låg systematik i uppföljningen av utbildning som bedrivs på entreprenad, vilket riskerar att cementera svagheter i genomförandet och minskar möjligheterna att styra mot utbildningens mål och höja kvaliteten långsiktigt.

Brister kan uppstå i gränslandet mellan flexibilitet och kvalitet – kommunernas ambitionsnivå för komvux behöver höjas

Vi ser ett samband mellan hur den flexibilitet som ska prägla komvux också skapar risker för sänkt kvalitet eller låg ambitionsnivå. Den flexibla konstruktionen har många fördelar men också tydliga risker när styrning och kontroll inte är tillräckligt utformade. Årets erfarenheter synliggör tydligt hur olika svagheter påverkar undervisningens kvalitet, tillgången till och kvalitet inom apl, betygssättningens likvärdighet och elevernas tillgång till studie- och yrkesvägledning. När kvalitet och omfattning varierar mellan kommuner riskerar kraften i komvux som verktyg för kompetensförsörjning och social rörlighet avsevärt minska.

Myndighetens erfarenheter av studie- och yrkesvägledningen kan få konsekvenser på flera nivåer.¹¹⁹ I granskning beskriver elever att de fått kännedom om möjligheten till vägledning av en slump genom vänner eller sociala medier. Det innebär att tillgången till vägledning blir ojämlik och i praktiken beroende av elevens egen initiativförmåga. Detta är bekymmersamt eftersom det riskerar att urholka komvux syfte som en väg vidare till arbete eller fortsatta studier. För individen kan svag eller bristande vägledning leda till felval, avhopp eller att tidigare kompetens inte tas tillvara. För samhället innebär det sämre matchning mellan utbildning och arbetsmarknad. En svag vägledning riskerar också att förstärka sociala skillnader, eftersom de som redan har nätverk och studievana i högre grad hittar rätt väg på egen hand. Sett ur ett likvärdighetsperspektiv är det problematiskt att vägledningen inom komvux är så ojämnt organiserad. Vägledningen ska fungera som en kompensatorisk resurs, inte avgöras av slumpen. När vägledningen inte når alla elever förlorar komvux en av sina mest centrala funktioner: att ge alla vuxna, oavsett bakgrund, reella möjligheter att forma sin framtid.

Strukturella brister synliggör behov av översyn

Skolinspektionen har tidigare lyft behovet av en samlad översyn av regleringen för vuxenutbildningen. Erfarenheterna från 2025 bekräftar att detta behov kvarstår. En sådan översyn skulle kunna bidra till tydlighet, stärkt kvalitet och en bättre balans mellan flexibilitet och likvärdighet. Regeringen har också, mot bakgrund av återkommande brister inom komvux, tillsatt en utredning om tydligare ansvar och högre kvalitet inom komvux, något myndigheten välkomnar.¹²⁰ För att komvux fullt ut ska kunna bidra till livslångt

¹¹⁸ Ibid.

¹¹⁹ Skolinspektionen (2025). *Studie- och yrkesvägledningen i komvux*.

¹²⁰ Dir. 2025:103 Tydligare ansvar och högre kvalitet i komvux.

lärande och kompetensförsörjning behöver huvudmännens fokus öka på frågor som rör styrning, uppföljning, kvalitet i undervisning och bedömning. I granskning framkommer att det kan finnas utmaningar vad gäller att balansera specifika krav på utbildningen i en upphandling utan att tappa utförare. Samtidigt riskerar ett sådant argument att innebära en lägre ambitionsnivå inom delar av utbildningen. Det går cirka 368 000 elever på komvux. Det är nästan lika många som inom gymnasieskolan som omfattar 372 000 elever. Det är en verksamhet som kostar samhället cirka 11 miljarder kronor.¹²¹ Att komvux hamnar i skymundan i kommunernas uppföljning och analys och utveckling av utbildningen är inte rimligt.

Myndighetens tillsyn på verksamhetsnivå synliggör vissa svårigheter

Erfarenheter från den tillsyn som under året inletts på verksamhetsnivå har synliggjort vissa utmaningar. Bland annat finns svårigheter vad gäller att identifiera verksamheter för att kunna göra urval. Då det i hög utsträckning saknas samlad information om vilka huvudmän och verksamheter som erbjuder specifika kurser eller utbildningar krävs relativt omfattande datainsamling och viss administration för att identifiera granskningsobjektet. Det har även visat sig att manuellt insamlad information inför granskning ofta visat sig vara inaktuell eller felaktig. Myndigheten har på olika sätt ändrat tillvägagångssätt inom planerad tillsyn för att hantera utmaningarna kring urval men vill ändå lyfta detta som en försvårande omständighet i arbetet.

Erfarenheter från granskning på verksamhetsnivå har även synliggjort vissa praktiska svårigheter. Eftersom distansundervisning är vanligt förekommande har det i vissa fall varit svårt att få elever att medverka vid intervjuer. Elevgrupper kan bestå av deltagare från flera hemkommuner eller av elever som går olika utbildningar vilket kan försvåra urval till intervjuer. I tillsyn framkommer även exempel på att komvuxverksamheters organisation med antal organisatoriska enheter och rektorer av kommunen beskrivs på ett sätt medan det fysiska verksamhetsbesöket visar andra förhållanden.

Skolinspektionens fokus på komvux fortsätter under 2026. Flera granskningar planeras, och vissa har redan inletts. Arbetet med att utveckla formerna för urvalsförfarandet pågår också. Utöver löpande tillsyn inleds till exempel tematisk granskning av yrkesutbildning och uppsökande komvux inom grundläggande nivå.

¹²¹ Uppgifter från SCB.

Bilaga 1. Bakgrundsfakta om Skolinspektionens verksamhetsgrenar och inspektionsformer

Enligt myndighetens instruktion¹²² innefattar Skolinspektionens inspektionsuppdrag tillsyn och kvalitetsgranskning. Där framgår också att den löpande tillsynen över förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet i huvudsak ska utövas på huvudmannanivå. Den löpande tillsynen över övrig barn- och ungdomsutbildning samt vuxenutbildning ska utövas på huvudmannanivå och på skolnivå.

I tillsyn kontrollerar Skolinspektionen att den verksamhet som granskas uppfyller de krav som följer av lagar och andra föreskrifter.¹²³ Tillsyn resulterar i bedömningar av om det föreligger brist i förhållande till krav i bestämmelserna. Skolinspektionen fattar beslut riktat till huvudmannen om att vidta de åtgärder som behövs för att huvudmannen ska rätta fel som upptäcks vid tillsynen.

Planerad tillsyn omfattar förskoleklass och grundskola, samt gymnasieskola, anpassad grundskola, anpassad gymnasieskola samt kommunal vuxenutbildning.

Skolinspektionen kan använda olika ingripanden vilka anges i skollagen: avstående från ingripande, anmärkning, föreläggande, föreläggande med vite, beslut om återkallelse av godkännande/tillstånd för skolverksamhet, verksamhetsförbud, tillfälligt förbud att bedriva verksamheten eller beslut om statliga åtgärder för rättelse.¹²⁴

Myndigheten utövar olika typer av tillsyn. Utöver den mer löpande, planerade tillsynen genomförs tematisk tillsyn, där vissa områden väljs ut utifrån frågeställningar som varierar beroende på hur problembilden ser ut inom det specifika området. Myndigheten utövar också riktad tillsyn, som utgår från uppgifter om missförhållanden inom särskilda områden samt tillsyn utifrån individärenden. Myndigheten genomför även riktad tillsyn på mer strategiska urval i de fall riskbilden pekar mot flera verksamheter.

Skolinspektionen prövar även lämplighet och insikt hos ägar- och ledningskretsen hos enskilda huvudmän, liksom enskilda huvudmäns ekonomiska förutsättningar att bedriva skolverksamhet.¹²⁵ Denna prövning är en del av tillsynen av enskilda huvudmän, men även en del av tillståndsprövningen för aktörer som ansöker om godkännande/tillstånd om att driva fristående

¹²² Förordning (2011:556) med instruktion för Statens skolinspektion.

¹²³ 26 kap. 2 § skollagen.

¹²⁴ 26 kap. 10–18 §§ skollagen.

¹²⁵ 2 kap. 5 § och 26 kap. 3 § första stycket 5 skollagen.

skolor. Utredningar om lärarlegitimation utgör en del av Skolinspektionens tillsynsverksamhet. Att göra anmälningar till Lärarnas ansvarsnämnd (LAN) är dock ett särskilt reglerat uppdrag där Skolinspektionen har en annan roll än myndigheten har i den ordinarie tillsynsverksamheten. I LAN är Skolinspektionen en offentlig motpart och kan i denna process varken använda sina ordinarie ingripanden eller följa upp eventuella fortsatta brister hos enskilda lärare eller förskollärare.

I kvalitetsgranskning bedöms utbildningens eller verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer.¹²⁶ Skolinspektionen bedömer skolans eller huvudmannens arbete mot de kvalitetskriterier som myndigheten satt upp och vi uttalar oss om kvalitetsnivån. Besluten ställs alltid till skolhuvudmannen. Inom kvalitetsgranskning kan vi ge en bred återkoppling till dem som granskats, avseende såväl det som fungerar väl och det som behöver utvecklas.

Kvalitetsgranskning bedrivs i löpande form (planerad kvalitetsgranskning) på huvudmannanivå och på skolenhetsnivå inom skolformerna grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola och anpassad gymnasieskola. Kvalitetsgranskning bedrivs även i form av tematiska kvalitetsgranskningar. I de senare granskas avgränsade områden utifrån frågeställningar som varierar beroende på hur problembilden ser ut inom det specifika området, till skillnad från den planerade kvalitetsgranskningen.¹²⁷

I oktober 2025 beslutade myndigheten att se över modellen för planerad kvalitetsgranskning. Syftet är att säkerställa att Skolinspektionen har en modell som bland annat är väl förankrad i aktuell vetenskaplig grund. Under översynen kommer Skolinspektionen att dra ned på antalet planerade kvalitetsgranskningar. Däremot kommer de tematiska kvalitetsgranskningarna att fortsätta som vanligt.

Vilka huvudmän och skolor granskas?

Tillsyn och kvalitetsgranskning skiljer sig också åt i fråga om hur vi väljer vilka skolor som ska granskas. I huvudsak väljs skolor och skolhuvudmän som har haft allvarliga risk signaler ut för tillsyn. Skolor och huvudmän med mindre risk för missförhållanden och de som inte inspekterats på ett antal år har valts ut för planerad kvalitetsgranskning. Bedömningen av risk genomförs inom ramen för Skolinspektionens risk- och väsentlighetsanalys, där kunskapsresultat och resultat i vår skolenkät är två viktiga parametrar. Även andra delar vägs in i den sammantagna bedömningen, som exempelvis lärarbehörighet och eventuella skillnader på resultat mellan nationella prov och betyg i motsvarande ämnen.

¹²⁶ 26 kap. 20 § skollagen.

¹²⁷ I planerad kvalitetsgranskning på huvudmannanivå granskas två områden och på skolenhetsnivå granskas fyra områden.

Bilaga 2. Sammanfattning av tematiska inspektioner från 2025

Varje år genomför Skolinspektionen ett antal tematiska inspektioner. Det kan vara inom såväl verksamhetsgrenen tillsyn som kvalitetsgranskning. Myndigheten väljer aktuella områden att inspektera utifrån omvärldsbevakning, erfarenheter och utifrån uppdrag från regeringen. Nedan följer en kort sammanfattning från 2025 års tematiska inspektioner. Resultaten för några av de inspektioner som genomförts under 2025 kommer att publiceras under 2026. För vidare läsning hänvisas till www.skolinspektionen.se.

Anställa behöriga lärare

Skolinspektionen har genomfört en tematisk tillsyn av att endast den som har legitimation anställs utan tidsbegränsning som lärare eller förskollärare, om inte en undantagssituation föreligger, och att olegitimerade lärare anställs endast för viss tid i enlighet med de krav som framgår av författningarna. Tillsynen omfattade 60 verksamheter. Sammanfattningsvis visade tillsynen att de flesta huvudmän endast tillsvidareanställer legitimerade lärare. I de fall brist förelåg handlade det oftast om att lärare utan legitimation anställts tillsvidare. Av besluten framgår dock att av dessa 20 lärare hade 11 examen vid tillfälle för anställning och inväntade sin legitimation. Bristerna var i dessa fall av administrativ karaktär. Det var endast fyra skolor som viss-tidsanställt en lärare utan legitimation längre än ett år och en skola hade anställt två lärare utan legitimation längre än ett år.

Användning av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning i undervisningen

Skolinspektionen har genomfört en tematisk tillsyn av användning av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning i undervisningen i årskurs 7–9. Tillsynen fokuserade på att mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning endast används i undervisningen enligt lärarens instruktioner, samt att det finns skriftliga rutiner för hantering av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning som beslutats av rektorn. Tillsynen omfattade 60 verksamheter. Skolinspektionen konstaterade att 36 av dessa hade brister i förhållande till minst ett av de två områden som granskats. På 15 av skolorna fanns brister både vad gäller elevernas användning av digitala enheter och skolans skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av digitala enheter. Granskningen visade att elevernas otillåtna användning av elektronisk utrustning oftast skedde på de digitala enheter skolan försett eleverna med, samt vid eget arbete. När läraren i stället bedrev en aktiv undervisning var det ovanligare. Likaså var otillåten användning vanligare under lektioner där digitala verktyg skulle användas. Att spela spel var den vanligaste otillåtna användningen. På skolor med avsaknad av eller otillräckliga skriftliga rutiner, och på skolor där rektorn inte hade fattat beslut om insamling av

elevernas mobiltelefoner vid skoldagens början, var det vanligare med otillåten användning av digitala enheter.

Användning och genomförande av obligatoriska nationella prov i kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå

Skolinspektionen har genomfört en tematisk tillsyn av användning och genomförande av obligatoriska nationella prov i kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå. Tillsynen avgränsades till verksamheter i kommunernas egen regi och omfattade 30 kommuner. I fyra av verksamheterna fanns brister vad gäller användning av obligatoriska nationella prov, såsom att proven var för gamla och att alla delprov inte användes. I tio av verksamheterna fanns brister rörande genomförandet av proven, bland annat att prov inte avidentifieras, att elever inte har rätt verktyg eller att anpassning görs utan föregående analys. Slutligen fanns i fyra av verksamheterna brister på så sätt att lärare undantog elever från att delta i ett obligatoriskt nationellt prov utan rektorns vetskap. Tillsynen visade sammanfattningsvis att de nationella proven används i stor utsträckning, men i hälften av de 30 granskade komvuxverksamheterna konstaterades brister i alla tre bedömningsdelar.

Arbetsplatsförlagt lärande på Barn- och fritid inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå

Skolinspektionen har genomfört en tematisk tillsyn av regionalt yrkesvux i 26 kommuner. Tillsynen syftade till att granska om huvudmännen skapar förutsättningar för arbetsplatsförlagt lärande - apl för elever som läser en sammanhållen utbildning, ett s.k. yrkespaket, inom barn och fritid på regionalt yrkesvux. I tillsynen bedömde Skolinspektionen om huvudmännen skaffar platser för apl åt eleverna, om rektorn fattar beslut om vilka kurser, eller delar av kurser, som ska förläggas till arbetsplats, om elever får minst 15 procent av sin utbildning som apl, om elever har en handledare på arbetsplatsen när apl genomförs samt om huvudmannen ingår i ett eller flera regionala yrkesråd. Skolinspektionen fann brister inom någon eller några av de fem bedömningsgrunderna i 11 av verksamheterna. Den vanligaste bristen var att rektorn inte fattat ett korrekt beslut om apl i det hänseendet att beslutet inte var korrekt dokumenterat enligt författningskraven. Granskningen förstärkte några slutsatser om apl som Skolinspektionen dragit utifrån tidigare tillsyn. Regleringen av vilka krav som ställs på formerna för rektorns beslut kan behöva förtydligas. Alternativt kan rektorerna behöva ytterligare stöd i hur de ska fatta beslut om apl och dokumentera dem på rätt sätt.

Fördelning av undervisningstid inom skolans val i årskurserna 7–9

Skolinspektionen har genomfört en tematisk tillsyn av om skolor som anordnar skolans val gör det inom ramen för gällande lagstiftning. Tillsynen genomfördes i 59 skolor och drygt hälften av dessa uppfyllde inte författningskraven. På elva av skolorna fanns flera brister inom området. Den vanligaste bristen var att undervisningstid hade omfördelats till skolans val från ett eller flera av de ämnen som tid inte får omfördelas från, som engelska eller matematik. En annan vanlig brist på de granskade skolorna var att mer

undervisningstid än vad som är tillåtet per stadium hade omfördelats från ämnen där omfördelning får ske med som högst 20 procent. Av de skolor som ingick i tillsynen hade en tredjedel brister inom något av dessa två områden. För eleverna innebär det att de riskerar att inte få sin garanterade undervisningstid i något eller i flera ämnen. En annan brist som förekom på sex av de granskade skolorna var att undervisningstiden inom skolans val inte användes för undervisning i ett eller flera ämnen. I stället användes tiden åt exempelvis mentorstid eller studieteknik, utan koppling till kursplanen i något eller några ämnen. På 13 skolor konstaterade Skolinspektionen brister gällande hur beslut fattas om fördelning av undervisningstid eller hur utrymmet för skolans val ska användas.

Huvudmannens ansvarstagande för kvaliteten i utbildningar på entreprenad inom komvux på gymnasial nivå – med fokus på avtalens roll och funktion i huvudmannens arbete

Skolinspektionen har genomfört en tematisk kvalitetsgranskning av huvudmannens ansvarstagande för kvaliteten i den utbildning inom komvux på gymnasial nivå som bedrivs på entreprenad av enskilda utbildningsanordnare genom avtal. Granskningen genomfördes i 30 kommunala huvudmän. Den omfattade inte motsvarande arbete för utbildning som huvudmannen eventuellt bedriver i egen regi och inte heller kvaliteten i själva utbildningsverksamheten. För 25 av huvudmännen bedömde Skolinspektionen att det fanns utvecklingsområden och majoriteten av dessa huvudmän bedömdes i låg utsträckning ta ansvar för utbildningens kvalitet. Granskningen visade att det fanns en stor variation i hur huvudmännen följer upp den utbildning inom komvux som bedrivs på entreprenad och om uppföljningen ger huvudmännen ett ändamålsenligt underlag för att analysera och utveckla utbildningens kvalitet. Drygt en tredjedel av de granskade huvudmännen gjorde en omfattande och innehållsrik uppföljning med olika metoder och arbetssätt, men fler än hälften av de granskade huvudmännen hade en begränsad uppföljning som främst fokuserade på utbildningens resultat. Av granskningen framgick också att majoriteten av de granskade huvudmännen saknade en fördjupad analys av utbildningens kvalitet som kan användas för att identifiera träffsäkra utvecklingsåtgärder. Det förekom också att huvudmännen vidtog åtgärder inom ramen för sin egen organisation i de fall som utbildningen på entreprenad inte upplevdes fungera, i stället för att inrikta åtgärderna mot att utveckla utbildningen hos de enskilda utbildningsanordnarna.

Kommuners ägar- och ledningsprövning av enskilda huvudmän i förskolan

Skolinspektionen har genomfört en tematisk kvalitetsgranskning av kommuners ägar- och ledningsprövning av enskilda huvudmän i förskolan. Granskningen genomfördes i 30 kommuner och avsåg enbart den delen av kommuners tillsyn som omfattar ägar- och ledningsprövning, varför kommuners verksamhetstillsyn avgränsades bort. Skolinspektionens bedömning var att 26 av de 30 granskade kommunerna behövde utveckla sitt arbete med ägar- och ledningsprövning av enskilda huvudmän i syfte att kunna identifiera

oseriösa aktörer i förskolan. Det fanns stora skillnader mellan de granskade kommunernas kapacitet att i sin tillsyn identifiera oseriösa aktörer. En majoritet av kommunerna hade inte en tillräckligt hög riskmedvetenhet. Flera granskade kommuner genomförde ägar- och ledningsprövning vid verksamhetstillsyn eller inför start av fristående förskola, men behövde utveckla en mer regelbunden tillsyn som omfattar alla delar av ägar- och ledningsprövningen. Till exempel hade en majoritet av kommunerna inte rutiner och metoder för att regelbundet granska huvudmannens ekonomiska förutsättningar. Några kommuner behövde särskilt utveckla systematiken i arbetet med att identifiera och hantera risker, samtidigt som flera tjänstemän i de granskade kommunerna beskrev att de hade ett tillitsbaserat förhållnings sätt i arbetet snarare än ett riskbaserat. Kommunerna behövde också utveckla utrednings- och bedömningsarbetet för att det skulle bli mer träffsäkert. Några kommuner hade inte heller rutiner och metoder för att utreda utifrån demokrativillkoren.

Kvaliteten i engelskspråkig undervisning när den ges i andra ämnen än språk

Skolinspektionen har genomfört en tematisk kvalitetsgranskning av kvaliteten i engelskspråkig undervisning när den ges i andra ämnen än språk. Syftet har varit att granska om undervisningen ger eleverna möjlighet att utveckla såväl språk- som ämneskunskaper i aktuellt ämne på både svenska och engelska. Granskningen omfattade 30 grundskoleenheter med årskurs 7–9 som har tillstånd från Skolinspektionen att anordna delar av undervisningen på engelska. Av de 30 verksamheterna bedömde Skolinspektionen att 27 behövde utveckla kvaliteten i arbetet. Sammantaget visade granskningen att alla skolor inte fullt ut planerar sin undervisning utifrån den komplexitet som undervisning på engelska i andra ämnen än språk innebär. Eleverna måste lära sig ett nytt språk samtidigt som de ska få djupa ämneskunskaper som de kan använda på både svenska och engelska. Därmed kan konsekvensen för eleverna bli att de inte ges den ledning och stimulans de behöver för att de ska utvecklas så långt som möjligt. Vidare fanns lärare som har svag svenska samtidigt som elever av olika skäl väljer att prata och skriva på svenska. Det blev då en utmaning för rektorn att säkerställa att eleverna får den undervisning de har rätt till och att de får en rättvis och likvärdig bedömning. Lärarna kom från 23 olika länder och ett antal av dem hade inte heller lärarutbildning från länder med engelska som officiellt språk.

Rektors arbete för rättvisande och likvärdiga betyg i kommunal vuxenutbildning – med fokus på utbildning som utförs på entreprenad

Skolinspektionen har genomfört en tematisk kvalitetsgranskning i syfte att bedöma kvaliteten i rektors arbete för rättvisande och likvärdiga betyg i kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå, som bedrivs på entreprenad. Granskningen omfattade 29 verksamheter och fokus låg på de rektorsuppgifter som handlar om att skapa förutsättningar för en rättvisande och likvärdig betygssättning. Vid entreprenad kan kommunen överlämna delar av

rektorns uppgifter till den enskilda utbildningsanordnaren. Granskningen omfattade därför såväl kommunala rektorer som de som uppdragits rektorsuppgifter hos den enskilda utbildningsanordnaren. I 27 av verksamheterna bedömde Skolinspektionen att det fanns utvecklingsområden. Rektorerna, eller de som hade uppdragits rektorsuppgifter, hade begränsad insyn i lärarnas förutsättningar för att kunna genomföra en rättvisande och likvärdig betygssättning. Majoriteten av rektorerna, eller den som uppdragits rektorsuppgifter, följde inte upp och analyserade inte betygen ur ett likvärdighetsperspektiv. Särskilt tydligt var det för ämnen utan nationella prov. En del intervjuade såg stora risker för att ekonomiska incitament i entreprenadavtal kan påverka betygssättningen.

Rektors, huvudmäns och kommuners arbete för deltagande i förskolor i socioekonomiskt svagare områden

Skolinspektionen har genomfört en tematisk kvalitetsgranskning i syfte att granska kvaliteten i huvudmannens och rektors arbete med att främja barns närvaro i förskolan så att deras möjlighet till lärande och utveckling kan stärkas, samt i hemkommuners arbete med att få fler barn att delta i förskolans verksamhet. Skolinspektionen granskade i vilken utsträckning rektorn bedriver ett aktivt och strategiskt arbete för att främja närvaro i förskolan samt i vilken utsträckning huvudmannen stödjer rektorn i arbetet med att främja närvaro. Skolinspektionen granskade också i vilken utsträckning hemkommunen gör aktiva och strategiska ansträngningar för att öka deltagandet i förskolan. Granskningen genomfördes i 30 kommuner där bedömningen var att 29 behövde utveckla arbetet för att fler barn ska delta i utbildningen i förskolan. De utvecklingsområden Skolinspektionen identifierade kring det närvarofrämjande arbetet handlade främst om att rektorn behövde leda och organisera ett närvarofrämjande arbete på förskolan som gör det tydligt hur arbetet ska bedrivas, utvärderas och utvecklas och att huvudmannen behövde erbjuda ändamålsenligt stöd, följa upp och analysera rektorns arbete med att främja närvaro. Vad gäller hemkommunernas uppsökande arbete handlade utvecklingsområdena främst om att kommunerna behövde ta reda på orsaker till att vårdnadshavare inte skriver in sina barn i förskolan för att kunna anpassa insatser i det uppsökande arbetet samt utveckla uppföljningen och utvärderingen av insatserna.

Skolors kontroll av registerutdrag inför anställning

Skolinspektionen har genomfört en tematisk tillsyn på 60 skolor i syfte att kontrollera att registerkontroll genomförs i enlighet med författningarnas krav. Tillsynen omfattade personalkategorierna lärare, fritidspedagoger och annan resurspersonal vilka blivit anställda vid skolan från och med den 1 juli 2023. Även anställd vikarierande personal med motsvarande arbetsuppgifter omfattades av tillsynen. Tillsynen visade på systematiska brister i registerkontrollen då det i 46 av de 60 skolorna konstaterades brister, både avseende genomförandet av kontrollen och dokumentationen av att kontrollen genomförts. I nio av de granskade verksamheterna hade ingen registerkontroll genomförts.

Studie- och yrkesvägledningen i kommunal vuxenutbildning

Skolinspektionen har genomfört en tematisk kvalitetsgranskning av individuell studie- och yrkesvägledning inför val av studier på kommunal vuxenutbildning. Av de 30 verksamheter som granskades bedömdes 29 ha behov av att utveckla arbetet. Trots att studie- och yrkesvägledningen i komvux ses som central för elevernas utbildning, saknades ofta en tydlig styrning från huvudmän och rektorer och en samlad bild av elevers och potentiella elevers behov av studie- och yrkesvägledning. Det fanns även utvecklingsbehov inom studie- och yrkesvägledarnas arbete vad gäller att utmana elevernas föreställningar om kön och social eller kulturell bakgrund kopplat till studie- och yrkesval. Sammanfattningsvis medför detta en risk att elever inte får möjlighet att ta del av studie- och yrkesvägledning utifrån behov, och även om elever kan få god studie- och yrkesvägledning utmanas inte sådana föreställningar som kan begränsa studie- och yrkesval.

Tillgång till läroböcker och andra läromedel

Skolinspektionen har, som en del av ett regeringsuppdrag, genomfört en tematisk tillsyn av tillgången till läroböcker och andra läromedel i de samhällsorienterande ämnena geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap i årskurs 7–9. Granskningen omfattade 30 verksamheter. Merparten av skolorna levde upp till författningarnas krav men brister konstaterades på fem skolor. På dessa skolor bedömde Skolinspektionen att elever inte hade tillgång till de läroböcker eller andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål. Lärarna använde läroböcker som utgångspunkt för undervisningen men eleverna hade begränsad tillgång till läroböckerna. Bristande tillgång till läroböcker innebar ofta att eleverna i stället fick använda kopierat material från läroböcker som lärare sammanställt i häften eller skannat in i digitala plattformar. Vidare hade elever på skolor med brister i tillgången begränsade möjligheter att använda läroböcker utanför skoltid. På en av dessa skolor förekom i undervisningen även läroböcker som bedömdes inte leva upp till skollagens krav eftersom de var anpassade efter en äldre, upphävd läroplan och därför var inaktuella.

Undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer

Skolinspektionen har genomfört en tematisk kvalitetsgranskning, som en del av ett regeringsuppdrag, i syfte att granska undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer utifrån de reviderade läroplanerna. Granskningen genomfördes i 30 gymnasieskolor och 30 grundskolor och avgränsades till att enbart handla om ämnesundervisningen. Vidare fokuserade granskningen mer på relationella aspekter, såsom samtycke och hedersrelaterat våld och förtryck, än på biologiska, såsom fortplantning och sexuellt överförbara sjukdomar. Majoriteten av skolorna behövde utveckla undervisningen. På merparten av skolorna saknades ett helhetsgrepp om kunskapsområdet, vilket kan leda till att elever riskerar att få ytliga kunskaper om sexualitet, samtycke och relationer. Eleverna gavs också begränsade möjligheter att utveckla kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck. Visserligen visade granskningen att lärarna oftast markerar mot intolerans, men på flera skolor

saknades ett medvetet arbete för att alla elever ska vilja och våga tala och lärarna upplevde osäkerhet i att undervisa om känsliga frågor.

Undervisning om sexualitet, samtycke och relationer i anpassad grundskola

Skolinspektionen har genomfört en tematisk kvalitetsgranskning av undervisningen om kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer i anpassad grundskola, med fokus på årskurs 7–9 och elever som läser ämnen. Granskningen omfattade 30 verksamheter, varav majoriteten bedömdes behöva höja kvaliteten i delar av sitt arbete. På merparten av de granskade skolorna behövde rektorn utveckla arbetet med styrning och samordning av skolans arbete inom kunskapsområdet. De vanligaste utmaningarna handlade om att se till att lärarna ges möjlighet att samordna sig, så att eleverna kan fördjupa sina kunskaper och möta kunskapsområdets olika perspektiv. När detta inte sker begränsar det lärarnas möjligheter att gemensamt planera hur kunskapsområdet kan tas omhand i olika ämnen, och därmed riskeras kvaliteten på den undervisning eleverna möter. Granskningen visade också att majoriteten av de granskade skolorna behövde höja kvaliteten i undervisningen, så att eleverna får möta alla delar av kunskapsområdet. Det allra vanligaste var att de granskade skolorna behövde utveckla undervisningen så att den även innehåller moment som ger eleverna kunskap om hindersrelaterat våld och förtryck. Härutöver fanns i de granskade verksamheterna god kännedom hos lärarna och rektorerna om elevgruppen i stort, men även om de enskilda eleverna. Skolorna var medvetna om att eleverna är en sexuellt utsatt grupp och att undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer är viktig för att rusta eleverna. Detta avspeglades bland annat i att de granskade skolorna ofta hade ett medvetet arbete med samtycke.

Bilaga 3 – Tabellbilaga

Resultat från Skolenkäten 2025

Elever	Åk 5	År 8	År 2
Flickor	26 235	24 684	21 047
Pojkar	27 065	26 135	21 308
Annan könsidentitet	455	730	532
Vill inte ange	1 032	790	441
Totalt	54 787	52 339	43 328

Tabell 1. Hur ofta får lärarna dig att bli intresserad av skolarbetet?

Elever	Åk 5	År 8	År 2
Alltid	8,1%	3,7%	6,2%
Ofta	28,7%	17,3%	26,1%
Ibland	38,5%	41,7%	44,2%
Sällan	16,8%	28,0%	19,1%
Aldrig	5,3%	8,2%	3,6%
Vet inte	2,6%	1,1%	0,8%

Tabell 2. Tycker du att du får tillräckliga utmaningar i skolarbetet?

Elever	Åk 5	År 8	År 2
Alltid	26,0%	22,9%	31,1%
Ofta	43,9%	44,1%	45,1%
Ibland	19,4%	22,0%	16,4%
Sällan	4,5%	3,8%	2,4%
Aldrig	1,2%	1,7%	1,2%
Vet inte	4,9%	5,5%	3,9%

Tabell 3. Hur ofta är det arbetsro på lektionerna?

Elever	Åk 5	År 8	År 2
Alltid	5,3%	6,1%	13,2%
Ofta	32,7%	34,4%	44,1%
Ibland	43,4%	41,0%	30,9%
Sällan	14,9%	14,5%	9,2%
Aldrig	2,5%	3,0%	1,9%
Vet inte	1,2%	1,0%	0,7%

Tabell 4. Hur ofta upplever du att det är studiero på dina lektioner?

Lärare	Grundskola	Gymnasieskola
Alltid	17,2%	21,1%
Ofta	65,9%	65,0%
Ibland	14,4%	11,5%
Sällan	2,1%	1,9%
Aldrig	0,2%	0,2%
Vet inte	0,2%	0,3%

Tabell 5. Hur ofta går en stor del av lektionstiden till att upprätthålla ordningen?

Lärare	Grundskola	Gymnasieskola
Aldrig	11,4%	21,6%
Sällan	41,2%	44,4%
Ibland	33,3%	25,4%
Ofta	12,4%	7,4%
Alltid	1,4%	0,8%
Vet inte	0,3%	0,3%

Tabell 6. Tycker du att alla dina elever får det stöd från skolan som behövs för att klara skolarbetet?

Lärare	Grundskola	Gymnasieskola
Helt och hållet	12,3%	22,3%
Till stor del	52,5%	57,0%
Till viss del	29,9%	17,4%
Inte alls	4,3%	1,6%
Vet inte	1,0%	1,6%

Tabell 7. Känner du dig trygg i skolan?

Elever	Åk 5	År 8	År 2
Helt och hållet	49,3%	39,2%	51,0%
Till stor del	34,8%	40,5%	36,8%
Till viss del	11,2%	14,5%	9,2%
Inte alls	2,6%	3,6%	1,7%
Vet inte	2,1%	2,2%	1,3%

Tabell 8. Känner du dig trygg i skolan?

Elever	Åk 5			År 8			År 2		
Kön	Flickor	Pojkar	Annan	Flickor	Pojkar	Annan	Flickor	Pojkar	Annan
Helt och hållet	42,0%	57,6%	26,2%	28,1%	50,6%	24,5%	42,2%	60,4%	34,8%
Till stor del	38,6%	30,9%	35,6%	45,9%	35,9%	28,4%	43,3%	30,5%	35,0%
Till viss del	14,1%	7,8%	24,6%	20,1%	8,9%	19,3%	11,7%	6,3%	16,2%
Inte alls	2,9%	2,0%	6,8%	3,8%	2,7%	20,0%	1,8%	1,5%	8,5%
Vet inte	2,3%	1,6%	6,8%	2,1%	1,8%	7,8%	0,9%	1,3%	5,6%

Tabell 9. Litar du på att de vuxna i skolan gör tillräckligt om någon elev blir illa behandlad?

Elever	Åk 5	År 8	År 2
Helt och hållet	35,6%	22,3%	31,4%
Till stor del	37,6%	37,3%	38,7%
Till viss del	16,0%	24,3%	17,2%
Inte alls	4,9%	9,5%	4,9%
Vet inte	5,9%	6,6%	7,9%

Tabell 10. Litar du på att de vuxna i skolan gör tillräckligt om någon elev blir illa behandlad?

Elever	Åk 5			År 8			År 2		
Kön	Flickor	Pojkar	Annan	Flickor	Pojkar	Annan	Flickor	Pojkar	Annan
Helt och hållet	34,5%	37,4%	17,8%	17,4%	27,3%	16,8%	26,1%	36,9%	25,2%
Till stor del	37,9%	37,5%	34,3%	37,7%	37,7%	24,8%	41,5%	36,4%	32,0%
Till viss del	16,7%	14,8%	26,4%	28,7%	20,0%	26,2%	20,4%	13,8%	20,1%
Inte alls	4,7%	4,9%	13,2%	10,2%	8,2%	23,4%	5,3%	4,1%	12,2%
Vet inte	6,2%	5,4%	8,4%	6,0%	6,8%	8,8%	6,7%	8,7%	10,5%

Tabell 11. Känner du att det finns någon vuxen i skolan som bryr sig om hur du mår?

Elever	Åk 5	År 8	År 2
Helt och hållet	47,0%	29,4%	35,7%
Till stor del	30,3%	32,7%	33,3%
Till viss del	12,0%	20,8%	18,3%
Inte alls	4,0%	8,0%	5,2%
Vet inte	6,7%	9,1%	7,5%

Tabell 12. Känner du att det finns någon vuxen i skolan som bryr sig om hur du mår?

Elever	Åk 5			År 8			År 2		
Kön	Flickor	Pojkar	Annan	Flickor	Pojkar	Annan	Flickor	Pojkar	Annan
Helt och hållet	47,3%	47,5%	30,5%	26,6%	32,6%	20,7%	33,7%	37,9%	31,2%
Till stor del	30,0%	30,7%	29,7%	32,6%	33,3%	23,6%	34,0%	33,0%	27,6%
Till viss del	12,6%	11,1%	20,0%	24,4%	17,3%	22,7%	21,4%	15,2%	18,0%
Inte alls	3,8%	3,9%	8,4%	8,5%	6,9%	21,1%	5,4%	4,8%	11,7%
Vet inte	6,3%	6,7%	11,4%	7,9%	9,8%	11,9%	5,5%	9,1%	11,5%

Tabell 13. Tycker du att de vuxna i skolan har koll på vad som händer på rasterna?

Elever	Åk 5	År 8	År 2
Alltid	12,6%	8,5%	10,4%
Ofta	35,7%	26,6%	29,5%
Ibland	30,1%	31,7%	27,7%
Sällan	15,1%	21,3%	18,4%
Aldrig	4,3%	7,6%	6,4%
Vet inte	2,2%	4,5%	7,5%

Tabell 14. Tycker du att de vuxna i skolan har koll på vad som händer på rasterna?

Elever	Åk 5			År 8			År 2		
Kön	Flickor	Pojkar	Annan	Flickor	Pojkar	Annan	Flickor	Pojkar	Annan
Alltid	11,6%	13,9%	6,6%	6,5%	10,3%	12,3%	7,8%	13,0%	11,3%
Ofta	35,9%	36,1%	25,1%	25,4%	28,2%	16,2%	27,6%	31,7%	21,1%
Ibland	32,0%	28,2%	32,3%	34,8%	29,2%	22,1%	30,1%	25,6%	25,6%
Sällan	15,0%	15,0%	22,0%	22,4%	20,1%	21,8%	21,1%	15,9%	16,0%
Aldrig	3,5%	4,7%	11,0%	6,6%	7,8%	21,2%	6,4%	6,1%	14,5%
Vet inte	2,1%	2,1%	3,1%	4,2%	4,4%	6,4%	6,9%	7,6%	11,7%

Tabell 15. Hur tycker du att eleverna bemöter varandra i skolan?

Elever	Åk 5	År 8	År 2
Mycket bra	20,3%	17,1%	30,0%
Ganska bra	60,4%	59,6%	57,4%
Ganska dåligt	11,1%	14,8%	8,0%
Mycket dåligt	1,8%	3,2%	1,8%
Vet inte	6,3%	5,4%	2,8%

Tabell 16. Hur tycker du att eleverna bemöter varandra i skolan?

Elever	Åk 5		Åk 8		År 2	
Kön	Flickor	Pojkar	Flickor	Pojkar	Flickor	Pojkar
Mycket bra	17,0%	24,0%	12,3%	21,7%	24,0%	36,4%
Ganska bra	62,4%	59,1%	61,6%	59,0%	61,7%	53,6%
Ganska dåligt	12,3%	9,6%	17,4%	11,9%	9,9%	5,9%
Mycket dåligt	1,9%	1,7%	3,2%	2,7%	1,9%	1,5%
Vet inte	6,5%	5,6%	5,5%	4,6%	2,5%	2,5%

Tabell 17. Hur tycker du att eleverna bemöter vuxna i skolan?

Elever	Åk 5	År 8	År 2
Mycket bra	24,8%	18,1%	32,2%
Ganska bra	55,0%	57,9%	55,5%
Ganska dåligt	10,9%	15,3%	8,1%
Mycket dåligt	1,4%	2,7%	1,4%
Vet inte	7,8%	6,1%	2,8%

Tabell 18. Hur tycker du att eleverna bemöter vuxna i skolan?

Elever	Åk 5		Åk 8		År 2	
Kön	Flickor	Pojkar	Flickor	Pojkar	Flickor	Pojkar
Mycket bra	22,8%	27,2%	13,1%	22,9%	26,5%	38,0%
Ganska bra	56,0%	54,5%	60,0%	56,9%	60,1%	51,4%
Ganska dåligt	11,7%	9,9%	18,2%	12,4%	9,6%	6,4%
Mycket dåligt	1,2%	1,4%	2,5%	2,3%	1,4%	1,3%
Vet inte	8,3%	6,9%	6,2%	5,4%	2,4%	2,8%

Tabell 19. Hur nöjd är du med din skola?

Elever	Åk 5	År 8	År 2
Helt och hållet	36,0%	19,8%	35,0%
Till stor del	39,1%	42,7%	42,5%
Till viss del	16,3%	24,5%	15,3%
Inte alls	5,1%	8,0%	3,9%
Vet inte	3,6%	4,9%	3,3%

Tabell 20. I vilken utsträckning finns organisatoriska förutsättningar i skolan som främjar samverkan mellan lärarna?

Lärare	Grundskola	Gymnasieskola
I mycket stor utsträckning	22,9%	22,2%
I ganska stor utsträckning	49,3%	48,2%
I ganska liten utsträckning	22,6%	23,6%
I väldigt liten utsträckning/inte alls	2,9%	3,9%
Vet inte	2,3%	2,2%

Tabell 21. I vilken utsträckning delar du och dina kollegor med er av kunskap och lär av varandra? (Kollegialt lärande)

Lärare	Grundskola	Gymnasieskola
I mycket stor utsträckning	34,8%	37,7%
I ganska stor utsträckning	45,4%	44,8%
I ganska liten utsträckning	17,0%	14,6%
I väldigt liten utsträckning/inte alls	2,1%	2,1%
Vet inte	0,8%	0,7%

